

Kulturutskottets betänkande 2022/23:KrU8

Kultur för alla

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete och vidtagna åtgärder. Motionsyrkandena handlar bl.a. om kulturens oberoende ställning, nationella minoriteters språk och kultur, litteratur och läsande, biblioteksfrågor, konstnärernas villkor och kultur i hela landet.

I betänkandet finns 35 reservationer (S, SD, V, C, MP) och fyra särskilda yttranden (S, SD, MP). I ett särskilt yttrande redovisar Sverigedemokraterna ett andrahandsyrkande vad gäller kultur i hela landet.

Behandlade förslag

Cirka 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Kulturens oberoende ställning	9
Framtidens kulturpolitik	11
Nationella minoriteters språk och kultur	12
Språkcentrum för minoritetsspråken.....	15
Språkfrågor.....	16
Litteratur och läsande	18
Kulturkanon.....	21
Biblioteksfrågor.....	22
Konstnärernas villkor	26
Kultur i hela landet	31
Ett rikt kulturliv	34
Satsningar på blåsmusik	36
Kungliga Operans byggnad	37
Bildkonst, arkitektur, form och design	38
Internationalisering.....	40
Reservationer	43
1. Kulturens oberoende ställning, punkt 1 (C).....	43
2. Kulturens oberoende ställning, punkt 1 (MP).....	44
3. Framtidens kulturpolitik, punkt 2 (MP).....	45
4. Nationella minoriteters språk och kultur, punkt 3 (SD).....	46
5. Nationella minoriteters språk och kultur, punkt 3 (V).....	47
6. Nationella minoriteters språk och kultur, punkt 3 (MP).....	48
7. Språkcentrum för minoritetsspråken, punkt 4 (C, MP).....	49
8. Språkfrågor, punkt 5 (SD)	50
9. Litteratur och läsande, punkt 6 (S)	51
10. Litteratur och läsande, punkt 6 (V).....	52
11. Litteratur och läsande, punkt 6 (MP).....	52
12. Kulturkanon, punkt 7 (S, C, MP).....	53
13. Bibliotek, punkt 8 (S)	54
14. Bibliotek, punkt 8 (SD)	55
15. Bibliotek, punkt 8 (V).....	56
16. Bibliotek, punkt 8 (MP).....	58
17. Bibliotekariers yrkesroll, punkt 9 (S, MP).....	58
18. Konstnärernas villkor, punkt 10 (S).....	59
19. Konstnärernas villkor, punkt 10 (SD).....	60
20. Konstnärernas villkor, punkt 10 (C)	62
21. Konstnärernas villkor, punkt 10 (MP)	63
22. Kultur i hela landet, punkt 11 (S)	64
23. Kultur i hela landet, punkt 11 (SD)	65
24. Kultur i hela landet, punkt 11 (V).....	66
25. Kultur i hela landet, punkt 11 (C).....	67
26. Kultur i hela landet, punkt 11 (MP).....	69
27. Ett rikt kulturliv, punkt 12 (SD)	70
28. Ett rikt kulturliv, punkt 12 (V).....	71

29. Satsningar på blåsmusik, punkt 13 (S, MP)	71
30. Kungliga Operans byggnad, punkt 14 (S, MP)	72
31. Bildkonst, arkitektur, form och design, punkt 15 (S)	73
32. Bildkonst, arkitektur, form och design, punkt 15 (MP)	74
33. Internationalisering, punkt 16 (SD)	74
34. Internationalisering, punkt 16 (C)	76
35. Internationalisering, punkt 16 (MP)	76
Särskilda yttranden	78
1. Kulturens oberoende ställning, punkt 1 (S)	78
2. Konstnärernas villkor, punkt 10 (S)	78
3. Kultur i hela landet, punkt 11 (SD)	79
4. Kungliga Operans byggnad, punkt 14 (MP)	80
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	81
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	81

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Kulturens oberoende ställning**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 12,

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 6, 7 och 9 samt

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (C)

Reservation 2 (MP)

2. **Framtidens kulturpolitik**

Riksdagen avslår motion

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkandena 14 och 16.

Reservation 3 (MP)

3. **Nationella minoriteters språk och kultur**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:988 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkandena 3, 6 och 8,

2022/23:1214 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 8–10 och

2022/23:2098 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 11.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (V)

Reservation 6 (MP)

4. **Språkcentrum för minoritetsspråken**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1474 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4 samt

2022/23:1881 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 16.

Reservation 7 (C, MP)

5. **Språkfrågor**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1326 av Carita Boulwén (SD) yrkande 2 och

2022/23:1955 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 5 och 6.

Reservation 8 (SD)

6. **Litteratur och läsande**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8,

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 9 och

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 39.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (V)

*Reservation 11 (MP)***7. Kulturkanon**

Riksdagen avslår motion

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 10.

Reservation 12 (S, C, MP)

8. Bibliotek

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:486 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S),

2022/23:971 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 7 och 9,

2022/23:1983 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ulrika Heindorff (båda M),

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 7 och

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 2.

Reservation 13 (S)

Reservation 14 (SD)

Reservation 15 (V)

Reservation 16 (MP)

9. Bibliotekariers yrkesroll

Riksdagen avslår motion

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 8.

Reservation 17 (S, MP)

10. Konstnärernas villkor

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:472 av Mattias Jonsson och Dzenan Cisija (båda S),

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 13,

2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkandena 3, 7–10 och 13.

Reservation 18 (S)

Reservation 19 (SD)

Reservation 20 (C)

Reservation 21 (MP)

11. Kultur i hela landet

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 1–4, 8, 11 och 17,

2022/23:979 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 6,

2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 2,

2022/23:1169 av Per-Arne Håkansson och Rose-Marie Carlsson (båda S),

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12,

2022/23:1614 av Martin Ådahl (C),
 2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 37,
 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 22,
 2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3 och
 2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 19 och 20.

Reservation 22 (S)

Reservation 23 (SD)

Reservation 24 (V)

Reservation 25 (C)

Reservation 26 (MP)

12. Ett rikt kulturliv

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:980 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) och

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 25.

Reservation 27 (SD)

Reservation 28 (V)

13. Satsningar på blåsmusik

Riksdagen avslår motion

2022/23:165 av Tomas Eneroth (S).

Reservation 29 (S, MP)

14. Kungliga Operans byggnad

Riksdagen avslår motion

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 6.

Reservation 30 (S, MP)

15. Bildkonst, arkitektur, form och design

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 11 och

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 15.

Reservation 31 (S)

Reservation 32 (MP)

16. Internationalisering

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 5,

2022/23:979 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 4,

2022/23:1366 av Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (båda KD)
 yrkande 3,

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 1 och

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 17.

Reservation 33 (SD)

Reservation 34 (C)

Reservation 35 (MP)

Stockholm den 4 maj 2023

På kulturutskottets vägnar

Amanda Lind

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Amanda Lind (MP), Robert Hannah (L), Alexander Christiansson (SD), Lawen Redar (S), Kristina Axén Olin (M), Lars Mejern Larsson (S), Angelika Bengtsson (SD), Azadeh Rojhan (S), Emma Ahlström Köster (M), Jonas Andersson (SD), Ewa Pihl Krabbe (S), Vasiliki Tsouplaki (V), Roland Utbult (KD), Leonid Yurkovskiy (SD), Carl Nordblom (M), Anne-Li Sjölund (C) och Annette Rydell (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ca 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23. Motionsyrkandena handlar bl.a. om kulturens oberoende ställning, nationella minoriteters språk och kultur, litteratur och läsande, bibliotek, konstnärernas villkor, kultur i hela landet, ett rikt kulturliv och internationalisering. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan.

Utskottet har fått information från kulturminister Parisa Liljestrand, Statens kulturråd, Myndigheten för kulturanalys, Konstnärsnämnden samt de tre scenkonstallianserna Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen. Utskottet har även fått information från Sametinget, Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaset och Sverigefinska Folkhögskolan. Utskottet har fått information från Statskontoret om en myndighetsanalys av Statens centrum för arkitektur och design. Utskottet har vidare genomfört ett studiebesök på Kungliga Operan och Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS).

Utskottets överväganden

Kulturens oberoende ställning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kulturens oberoende ställning.

Jämför reservation 1 (C) och 2 (MP) samt särskilt yttrande 1 (S).

Motionerna

Märta Stenevi m.fl. (MP) vill i partimotion 2022/23:181 yrkande 12 att regeringen verkar för att kultur och konst ska stå fri från politisk påverkan och kortsiktiga kommersiella villkor. Motionärerna vill att principen att politiken ska hålla sig på armlängds avstånd från kulturen ska upprätthållas och utvecklas.

Amanda Lind (MP) framför i kommittémotion 2022/23:2176 yrkande 1 att konstens och kulturens frihet är utgångspunkten för Miljöpartiets kulturpolitik och fler steg bör tas för att främja konstens frihet och oberoende.

Catarina Deremar m.fl. (C) vill i kommittémotion 2022/23:861 yrkande 6 säkra den konstnärliga friheten genom skydd från direkt påverkan i samband med stöd från det offentliga. Motionärerna efterlyser modeller för offentlig och privat samverkan och att principen om armlängds avstånd ska gälla även i samband med t.ex. sponsring. Enligt yrkande 7 är det viktigt att ofta ompröva stöd för att på så sätt minska politikens styrning mot ett specifikt utbud av kultur. Motionärerna vill enligt yrkande 9 se över det juridiska skyddet för en fri kultur, t.ex. genom att bilda stiftelser för vissa kulturverksamheter.

Bakgrund

Myndigheten för kulturanalys fick i november 2019 i uppdrag att göra en översyn av den kulturpolitiska styrningens effekter på den konstnärliga friheten (Ku2019/01972/KO). Utredningen Så fri är konsten – Den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten redovisades i juni 2021 (rapport 2021:1). Enligt myndighetens övergripande slutsats förekommer det kulturpolitisk styrning som påverkar, eller riskerar att påverka, den konstnärliga friheten på ett negativt sätt. Myndigheten för kulturanalys menar att det handlar om styrning som inte går att motivera utifrån de kulturpolitiska målen att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att konst och kultur ska präglade samhällets utveckling.

Myndigheten menar i rapporten att delar av den statliga bidragsgivningen styrs politiskt och genomförs på ett sätt som medför negativ påverkan på den

konstnärliga friheten. Enligt myndigheten saknas det organisatoriskt skydd på regional och kommunal nivå mot politiskt inflytande över konstnärligt innehåll. Myndigheten menar att det därför förekommer målstyrning på regional och kommunal nivå som riskerar att påverka den konstnärliga friheten negativt. Myndigheten gör samtidigt bedömningen att mycket av den kulturpolitiska styrningen är rimlig t.ex. när det gäller förutsättningar för breddad delaktighet, professionellt utövande av både kvinnor och män, kultur i hela landet eller utövande inom olika genrer. Däremot bör denna styrning utformas och genomföras så att negativ påverkan på den konstnärliga friheten undviks.

I det s.k. Tidöavtalet anges omfattningen och formerna för samarbetet mellan fyra partier under valperioden 2022–2026. Enligt överenskommelsen anges bl.a. att kulturpolitiken ska värna kulturlivets oberoende och egenvärde gentemot nyttoändamål och principen om armlängds avstånd ska upprätthållas. Regeringen framförde även i regeringsförklaringen i oktober 2022 bl.a. följande:

Fria medier, obunden forskning och ett levande kulturliv är omistliga beståndsdelar i det öppna samhället. Kulturen och dess utövare är en omistlig del av det civila samhället och håller det demokratiska samtalet levande. Regeringens kulturpolitik vägleds av flera viktiga riktmärken. En princip om armlängds avstånd, som fredar kultursektorn från politisering och otillbörlig styrning. Både kvalitet och tillgänglighet ska premieras. Kulturskapares villkor ska förbättras genom flera långa stipendier och mer gynnsamma förutsättningar för egenföretagande.

I Statens kulturråds regleringsbrev för 2023 anges att myndigheten ska värna den konstnärliga friheten i enlighet med de nationella kulturpolitiska målen. Myndigheten ska redogöra för vilka åtgärder som vidtagits för att säkra den konstnärliga friheten inom ramen för bidragsgivningen. Statens kulturråd ska även redovisa hur myndigheten arbetar med att främja förutsättningarna för kulturella och kreativa branscher, nationellt och internationellt, samt göra en bedömning av resultatet av dessa insatser.

Även Konstnärsnämnden ska enligt 2023 års regleringsbrev värna den konstnärliga friheten och redovisa vilka åtgärder myndigheten vidtar för att säkra den konstnärliga friheten inom ramen för bidragsgivningen. Konstnärsnämnden har även i uppdrag att utveckla och medverka i insatser för att främja konstnärers villkor inom de kulturella och kreativa näringarna.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet ska enligt regeringsbeslut med riktlinjer för 2023 särskilt redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att säkra den konstnärliga friheten vid bidragsgivningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka att den konstnärliga friheten och kulturens oberoende från politisk styrning är grundläggande principer inom kulturpolitiken. Utskottet välkomnar att regeringens kulturpolitik vägleds av bl.a. principen om armlängds avstånd, som fredar kultursektorn från

politisering och otillbörlig styrning. Utskottet noterar också att bidragsfördelande myndigheter och institution har ett tydligt uppdrag att värna principen om armlängds avstånd och även säkra den konstnärliga friheten inom ramen för bidragsgivningen. Utskottet avstyrker motionerna 2022/23:181 (MP) yrkande 12, 2022/23:861 (C) yrkandena 6, 7 och 9 och 2022/23:2176 (MP) yrkande 1. Utskottet kommer dock att noga följa frågan.

Framtidens kulturpolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om framtidens kulturpolitik.
Jämför reservation 3 (MP).

Motionen

Amanda Lind (MP) menar i kommittémotion 2022/23:2176 yrkande 14 att regeringen bör utreda livemusikens och den fria kulturens förutsättningar. Motionären framför vidare i yrkande 16 att det behövs en ny kulturpolitisk utredning med uppdrag att se över de kulturpolitiska målen, konstnärers villkor, frågan om konstens frihet, digitaliseringen, följderna av pandemin samt barns och ungas rättvisa tillgång till kultur.

Bakgrund

Riksdagen har antagit nationella kulturpolitiska mål (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Målen bygger på de förslag som lämnades i februari 2009 av Kulturutredningen i betänkandet Grundanalys, Förnyelseprogram, Kulturpolitikens arkitektur (SOU 2009:16).

Utskottets ställningstagande

Förutsättningarna för kultursektorn förändras ständigt, bl.a. till följd av samhällsutvecklingen och händelser i omvärlden, vilket påverkar möjligheterna att ta del av, utöva och tillgängliggöra kultur. Den senaste kulturutredningen genomfördes 2007–2009. Sedan dess har dock delar av kulturpolitiken utretts och omfattats av myndighetsuppdrag. Utskottet är i dagsläget inte berett att föreslå tillkännagivanden till regeringen i enlighet med motionsyrkandena och avstyrker därmed motion 2022/23:2176 (MP) yrkandena 14 och 16.

Nationella minoritetens språk och kultur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nationella minoritetens språk och kultur.

Jämför reservation 4 (SD), 5 (V) och 6 (MP).

Motionerna

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) menar i partimotion 2022/23:1214 yrkande 8 att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att i nära samarbete med Sametinget och det samiska samhället ta fram ett förslag till samisk språklag. Motionärerna menar att samerna har en ställning som urfolk och att detta bör avspeglats i lagstiftningen även när det gäller de samiska språken. Enligt motionärerna behövs en särskild samisk språklag, bl.a. för att synliggöra och stärka Sametingets ansvar för det samiska språkarbetet. Motionärerna önskar i yrkande 9 att regeringen tillsätter en utredning om möjligheterna att låna böcker från andra nordiska länder på olika samiska språk. Motionärerna framför vidare i yrkande 10 att regeringen bör ta initiativ till att inrätta en nationalscen för Sápmi. Enligt motionärerna pågick ett pilot- och utvecklingsarbete 2017–2020 med uppdrag att utreda och klarlägga hur Giron Sámi Teáhter kan utvecklas till en samisk nationalscen.

Michael Rubbestad m.fl. (SD) vill i kommittémotion 2022/23:988 yrkande 3 att regeringen ska utreda möjligheterna till åtgärder för att säkra sydsamiskans fortlevnad och förvaltning samt höja språkets status. Motionärerna vill i yrkande 6 att regeringen ska utreda möjligheterna att tillsammans med övriga nordiska länder med samisk befolkning inrätta ett gemensamt samiskt språkcentrum och i yrkande 8 att regeringen utreder möjligheter och former för långsiktiga språkrevitaliseringar för de nationella minoritetsspråken.

Amanda Lind m.fl. (MP) framför i kommittémotion 2022/23:2098 yrkande 11 att fortsatta satsningar krävs på samiskt språk och kultur. Det allmänna måste tillhandahålla relevant och korrekt information om de

språkliga rättigheter som gäller de nationella minoriteterna och fler behöver bidra till möjligheterna att använda språken. Enligt motionärerna behöver samiska kulturinstitutioner en tryggare ekonomisk grund och en större självständighet. Motionärerna vill genom att stärka stödet till Sametinget verka för fler samiska museer och kulturinstitutioner.

Bakgrund

Språklagen (2009:600) anger att de nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk har det allmänna ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Kommuner och andra myndigheter är skyldiga att informera minoriteterna om deras rättigheter. De är också skyldiga att skydda minoriteternas språk och kultur, och barns och ungas rätt att få utveckla sitt språk och sin kultur betonas särskilt. Lagen anger att vissa kommuner tillsammans ska utgöra s.k. förvaltningsområden för samiska, meänkieli och finska. Övriga kommuner och regioner kan ansöka om att få ingå i förvaltningsområden och därmed få ta del av statsbidrag som baseras på antalet invånare i kommunen. För närvarande ingår 66 kommuner i det finska förvaltningsområdet, 25 kommuner i det samiska och 9 kommuner i förvaltningsområdet för meänkieli.

Kommuner som tillhör ett förvaltningsområde är enligt 8 kap. skollagen (2010:800) skyldiga att ordna förskola på respektive språk om barnets vårdnadshavare begär det. Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ger motsvarande rätt till den som begär äldreomsorg på minoritetsspråken i respektive förvaltningsområde. Kommuninvånare har även rätt att använda sitt minoritetsspråk i kontakten med kommuner och andra myndigheter, både muntligt och skriftligt. Kommunerna och regionerna är vidare skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Mål och riktlinjer ska på begäran kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen. Sametinget har uppföljningsansvar för lagens tillämpning vad gäller samiska och samer medan Länsstyrelsen i Stockholms län ansvarar för uppföljning relaterat till övriga nationella minoriteter, förordningen (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Sametinget ska enligt 2 kap. sametingslagen (1992:1433) fastställa mål för och leda det samiska språkarbetet. Sametinget har organiserat arbetet genom att skapa språkavdelningen för rådgivning och expertkunskap och Samiskt språkcentrum som har ansvar för utåtriktade aktiviteter och språkrehabilitering. Enligt förordningen (2009:1395) med instruktion för Sametinget är Sametinget förvaltningsmyndighet inom rennäringens område och för samisk kultur. Sametinget ska också följa, utvärdera och hålla regeringen informerad om bl.a. utvecklingen inom minoritetspolitiken och tillämpningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk när det gäller samer och samiska.

Statens kulturråd ska verka för konstnärligt och kulturpolitiskt värdefull utveckling inom verksamheter som rör de nationella minoriteterna, förordningen (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd. Myndigheten ska redovisa hur myndigheten verkar för det samiska folkets och övriga nationella minoriteters kultur i såväl kultursamverkansmodellen som övrig bidragsgivning och verksamhet. Redovisningen ska bl.a. omfatta delområdena språk och kulturell identitet samt inflytande och delaktighet.

Enligt Sametingets regleringsbrev för 2023 disponerar myndigheten ca 22,9 miljoner kronor för bidrag till samisk kultur inom ramen för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Anslaget ska bl.a. användas för bidrag till Giron Sámi Teáhter och Gaaltije sydsamiskt kulturcentrum. 5 miljoner kronor ska användas för bidrag till Sámi Giellagáldu som är de tre nordiska sametingens högsta beslutande organ i frågor som rör de samiska språken. Verksamheten syftar till en harmoniserad språkutveckling över landsgränserna. Sámi Giellagáldu har fem språksektioner: syd-, lule-, nord-, enare- och skoltsamiska. Språksektionerna ansvarar för normering av skriftspråket och ny terminologi i respektive språk.

Sametinget begärde i en skrivelse till regeringen den 8 februari 2021 att regeringen påbörjar ett lagstiftningsarbete i syfte att ta fram en särskild lag som säkerställer det samiska folkets språkliga rättigheter utifrån Sveriges folkrättsliga åtaganden (Ku2021/00385). Skrivelsen bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen beslutade i april 2022 om Handlingsprogram för bevarande och främjande av de nationella minoritetsspråken (Ku2022/00886). Handlingsprogrammet åtföljs även av en särskild satsning på 90 miljoner kronor årligen 2022–2024 inom ramen för anslaget 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill betona vikten av att bevara och stärka och att öka tillgången till de nationella minoriteternas språk och kultur. Det är också viktigt att det finns möjlighet att i olika sammanhang använda minoritetsspråken. Utskottet kommer att följa frågan noga men anser att det i dagsläget inte är aktuellt att föreslå något tillkännagivande till regeringen. Med hänvisning till pågående arbete och gällande lagstiftning avstyrker utskottet motionerna 2022/23:988 (SD) yrkandena 3, 6 och 8, 2022/23:1214 (V) yrkandena 8–10 och 2022/23:2098 (MP) yrkande 11.

Språkcentrum för minoritetsspråken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om språkcentrum för minoritetsspråken.

Jämför reservation 7 (C, MP).

Motionerna

Malin Björk m.fl. (C) lyfter i kommittémotion 2022/23:1881 yrkande 16 fram att regeringen i december 2021 beslutade att ge Institutet för språk och folkminnen i uppdrag att ansvara för språkcentrum för finska, jiddisch, meänkieli och romani chib under perioden 2022–2024. Motionärerna framhåller vikten av att långsiktig finansiering säkras både för språkcentrumen och resursbiblioteken även efter perioden 2022–2024.

Även Amanda Lind m.fl. (MP) vill i kommittémotion 2022/23:1474 yrkande 3 att finansieringen för minoritetsspråkens språkcentrum, samt övriga resurser för språkrevitalisering, permanentas efter 2024. Motionärerna framför i yrkande 4 att även finansieringen av resursbiblioteken för de nationella minoritetsspråken ska tryggas för tiden efter 2024.

Bakgrund

Samiskt språkcentrum finns för närvarande på två orter, Tärnaby (Dearna) och Östersund (Staare). Sametinget fick i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag att utveckla Samiskt språkcentrums verksamhet och påbörja etableringen av språkcentrum på ytterligare orter. Enligt regleringsbrevet för 2023 ska Sametinget fortsätta arbetet med nyetableringen och tillgodose samers behov av att återta sitt eget språk. Med samiska avses samtliga varieteter av språket inom den svenska delen av Sápmi. Enligt regleringsbrevet ska Språkcentrums arbete utgå från språkbärarnas behov av revitaliseringsinsatser. Insatser som riktar sig till barn och ungdomar ska särskilt prioriteras. Nya metoder som utarbetas ska dokumenteras och kunskap om dessa ska spridas. Sametinget ska också i dialog med Institutet för språk och folkminnen (Isof) ta fram indikatorer som gör det möjligt att följa minoritetsspråkens utveckling över tid. Sametinget har vidare enligt regleringsbrevet för 2023 i uppdrag att lämna en lägesrapport om situationen för de samiska språken och redovisa resultatet av det samlade språkarbetet.

Regeringen gav den 17 december 2020 Kungl. biblioteket (KB) i uppdrag att genomföra en satsning på de nationella minoriteternas bibliotek som resursbibliotek för respektive språkgrupp (Ku2020/02691). Enligt KB hade fyra av fem nationella minoritetsspråk redan bibliotek som kunde fungera som resursbibliotek: Samernas bibliotek i Jokkmokk (samiska), Judiska biblioteket i Stockholm (jiddisch), Nordkalottbiblioteket i Övertorneå (meänkieli) och

Finlandsinstitutets bibliotek i Stockholm (finska). Med regleringsbrevet för 2023 fick KB ett tilläggsuppdrag att inrätta funktionen resursbibliotek för romani chib och romer i Malmö, i enlighet med ett förslag som KB tog fram 2022. Biblioteken i Malmö har ett nationellt ansvar för att stärka den romska minoritetens språk och litteratur samt att vara ett stöd för landets folkbibliotek i romska frågor. Ett romskt folkbibliotek är under uppbyggnad och kommer att vara lokaliserat inne i Malmö stadsbibliotek.

Förutom satsningarna på resursbiblioteken pågår även ett arbete med att inrätta språkcentrum för de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska. Isolf fick i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag att inrätta de nationella språkcentrumen. Språkcentrum för finska ska finnas i Uppsala, för jiddisch och romska i Stockholm och för meänkieli i Kiruna och Övertorneå. Organisatoriskt ska de tillhöra Isolf, som egna enheter inom myndigheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka vikten av att stärka och revitalisera de nationella minoritetsspråken. Utskottet välkomnar de satsningar som möjliggjort att språkcentrum och resursbibliotek inrättas för alla de nationella minoritetsspråken. Utskottet noterar även att de ansvariga myndigheterna har fått fortsatta uppdrag på området. Utskottet finner därmed inte skäl att rikta något tillkännagivande till regeringen vad gäller den framtida finansieringen av språkcentrumen och resursbiblioteken. Motionerna 2022/23:1474 (MP) yrkandena 3 och 4 och 2022/23:1881 (C) yrkande 16 avstyrks därmed.

Språkfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om språkfrågor och teckenspråk.

Jämför reservation 8 (SD).

Motionerna

Runar Filper m.fl. (SD) menar i kommittémotion 2022/23:1955 yrkande 1 att det bör finnas en balans mellan olika gruppers unika uttryckssätt och förmågan att uttrycka sig på ett för riket gemensamt sätt. Motionärerna anser i yrkande 2 att regeringen ska verka för språkenhetlighet bland befolkningen och i yrkande 3 att offentliga institutioner bör prioritera ett rikt och adekvat språk framför en förenkling av språket. Motionärerna framför i yrkande 5 att regeringen bör överväga ändringar i språklagen så att även punktskriften omfattas av lagen. Motionärerna framför i yrkande 6 att svenskan skulle kunna

hämta inspiration från isländsk språkpolitik och därmed minska mängden införlivade främmande ord i svenska språket.

Carita Boulwén (SD) framför i motion 2022/23:1326 yrkande 2 att regeringen bör verka för att alla barn ska få lära sig teckenspråk i tidig ålder. Enligt motionären finns det stora fördelar med att även hörande barn lär sig teckenspråk, både kognitiva och språkliga fördelar.

Bakgrund

Svenska är enligt språklagen (2009:600) huvudspråk i Sverige. Enligt lagen är svenska samhällets gemensamma språk, som alla bosatta i Sverige ska ha tillgång till. Svenska ska kunna användas inom alla samhällsområden och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Var och en som är bosatt i Sverige ska också ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Svenska ska vara det språk som används i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet. Svenska myndigheter har enligt lagen ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas. Språklagen anger samtidigt att språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt.

Enligt språklagen har det allmänna även ett särskilt ansvar att skydda och främja det svenska teckenspråket. Den som är hörselskadad eller av andra skäl har behov av teckenspråk ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska teckenspråket. Det allmänna har även ett särskilt ansvar för att skydda och främja det svenska teckenspråket. I proposition 2008/09:153 angav regeringen att flera remissinstanser hade efterlyst en reglering även av punktskriften. Regeringen hade förståelse för önskemålet, men regeringens hållning var att punktskriften inte kan sägas vara ett eget språk och omfattades därför inte av syftet med språklagen.

Institutet för språk och folkminnen (Isof) ansvarar för språkvården av svenskt teckenspråk, förordningen (2007:1181) med instruktion för Institutet för språk och folkminnen. Isof ger råd och rekommendationer om svenskt teckenspråk, gör undersökningar, tar fram ordlistor och sprider kunskap om teckenspråket och dess utveckling.

Avdelningen Språkrådet vid Isof ansvarar för den språkvård i Sverige som rör svenska språket. Språkrådet arbetar även med klarspråk, språkpolitik, språkteknologi, terminologi och lexikografiskt arbete. Isof har även en rådgivande nämnd för klarspråksfrågor, Klarspråksnämnden. Nämnden ska förmedla erfarenheter från den offentliga förvaltningen och utgöra en kontaktlänk till olika offentliga organ samt fungera som en referensgrupp till Språkrådets klarspråksexperten.

Utskottets ställningstagande

Svenska ska enligt språklagen vara det svenska samhällets gemensamma språk som alla bosatta i Sverige ska ha tillgång till. Svenska ska kunna användas inom alla samhällsområden och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Vidare föreskrivs att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja det svenska teckenspråket.

Det är viktigt att svenska språket används, vårdas och utvecklas som litterärt språk, vardagligt språk och myndighetsspråk. Utskottet menar att bl.a. språklagen i sin nuvarande utformning lägger en väl avvägd grund för detta. När det gäller punktskrift har utskottet ingen annan uppfattning än regeringen vid lagens införande. Utskottet finner inte skäl till ett tillkännagivande om att alla barn ska lära sig teckenspråket. Utskottet avstyrker motionerna 2022/23:1326 yrkande 2 och 2022/23:1955 (SD) yrkandena 1–3, 5 och 6.

Litteratur och läsande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om litteraturstöd och läsfrämjande insatser.

Jämför reservation 9 (S), 10 (V) och 11 (MP).

Motionerna

Litteraturstöd

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) menar i partimotion 2022/23:1226 yrkande 8 att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över litteraturstödet och möjligheten att övergå från ett efterhandsstöd till ett förhandsstöd. Motionärerna anser att åtgärden skulle kunna underlätta finansieringen för de mindre förlagen.

Läsfrämjande insatser

Märta Stenevi m.fl. (MP) vill i partimotion 2022/23:2277 yrkande 39 att regeringen ska genomföra fler läsfrämjande insatser. Motionärerna anser att en stark läsförmåga hos alla unga är en helt avgörande demokratifråga.

Lawen Redar m.fl. (S) vill i kommittémotion 2022/23:2054 yrkande 9 att regeringen utvecklar sina ambitioner för ökat läskunnande och ökad läsning bland barn.

Bakgrund

Litteraturstöd

Statens kulturråd fördelar det statliga litteraturstödet enligt förordningen (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser. Ändamålet med statsbidraget är dels att främja mångfald, kvalitet och fördjupning i utgivningen av litteratur och kulturtidskrifter, dels att främja spridning och läsning av litteratur och kulturtidskrifter. Stödet betalas ut i efterhand för redan tryckta upplagor. Bidrag fördelas inom ramen för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter. Böcker som får litteraturstöd får även ett s.k. distributionsstöd. Distributionsstödet innebär att titlar som beviljas litteraturstöd även skickas till landets alla kommunbibliotek.

Statens kulturråd har nyligen tillsatt en extern utredare som för myndighetens räkning ska undersöka huruvida litteraturstödet utformning är ändamålsenlig utifrån dagens bokmarknad. Enligt myndigheten ska utredaren fokusera på litteraturstödet ersättningsmodell som i dagsläget utgår från den fysiska bokens sidantal och tryckta upplaga. Arbetet ska redovisas i oktober 2023.

Läsfrämjande insatser

Riksdagen har antagit följande nationella mål för politiken för litteratur- och läsfrämjande (prop. 2013/14:3, bet. 2013/14:KrU4, rskr. 2013/14:117): Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

Enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22) ska undervisningen i ämnet svenska bl.a. ge eleverna förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära. Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier.

Bokstart är en nationell satsning med syfte att tidigt stimulera språkutveckling hos barn mellan 0 och 3 år. Bokstart bygger på samverkan mellan folkbibliotek, barnhälsovård och förskola. Kulturrådet har i uppdrag att utveckla satsningen Bokstart. Inom ramen för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter ska minst 20 miljoner kronor användas för en förstärkning av Bokstart. Inom ramen för samma anslag ska myndigheten använda minst 15 miljoner kronor för att förstärka det läsfrämjande arbetet.

Statens kulturråd ska även genomföra informationsinsatser riktade till föräldrar om vikten av tidig språkstimulans. Vid genomförandet ska kunskaper och erfarenheter inhämtas från Statens skolverk, Socialstyrelsen och Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd.

Statens kulturråd genomför 2021–2023 en satsning på ett läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier. Satsningen syftar till att bidra till kompetensutveckling

för folkbibliotekspersonal inom litteraturförmedling och läsfrämjande med ett särskilt fokus på barns och ungas läsning och ska genomföras i dialog med den regionala biblioteksverksamheten. Uppdraget ska genomföras efter inhämtande av synpunkter från Kungl. biblioteket och Sveriges Kommuner och Regioner och andra berörda aktörer. För 2023 har 30 miljoner kronor avsatts för ändamålet inom ramen för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2024.

Statens kulturråd fördelar även medel till läsfrämjande insatser inom ramen för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande. Medlen får bl.a. användas för kostnader i samband med myndighetens insatser för att initiera, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse. Minst 15 miljoner kronor ska användas för att förstärka det läsfrämjande arbetet.

Regeringen tillsatte 2021 ett särskilt läsråd med fokus på läsfrämjande insatser för barn och unga. Läsrådet är ett rådgivande organ vid Statens kulturråd som består av representanter från bl.a. skola, forskarvärlden och litteraturområdet. Enligt förordningen (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd ska läsrådet bl.a. ansvara för kunskapsinsamling, följa relevant forskning och identifiera utvecklingsbehov inom det läsfrämjande arbetet. Läsrådet har t.ex. 2023 stött en kartläggning av nuläget vad gäller barns och ungas läsning som bl.a. ger förslag på angelägna åtgärder för att stärka barns och ungas läsutveckling.

I november 2019 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att utreda och föreslå åtgärder för att stärka skolbiblioteken. Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel redovisade i januari 2021 delbetänkandet Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3). Utredningen betonade att en god läsförståelse är avgörande för att eleverna ska klara sina studier i alla ämnen och att skolbiblioteket kan spela en viktig roll för att främja såväl läsintresset som läsförmågan. Utredningen menade att skolbibliotekens syfte bör förtydligas i skollagen (2010:800). Syftet ska vara att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. Skolbiblioteken ska vara bemannade med personal som i första hand har en examen inom biblioteks- och informationsvetenskap. Utredningen föreslog även i sitt slutbetänkande i augusti 2021 att elevers rätt till läromedel ska skrivas in i skollagen och att begreppet läromedel ska definieras (SOU 2021:70). Utredningens betänkanden har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

I det s.k. Tidöavtalet anges att alla elever ska få läsa både svenska och internationella skönlitterära klassiker. Ett uppdrag ges att föreslå ändringar av kursplanerna med syftet att låta läsning och läsförståelse av litterära texter få större plats i skolan samt att utveckla elevens läsförståelse. Som ett stöd i detta bör det tas fram läslistor med svenska och internationella skönlitterära verk anpassade för olika årskurser i grundskolan och gymnasiet. Läslistorna ska tas

fram av en fristående expertgrupp med såväl litterär som utbildningspedagogisk kompetens. Vidare anges att det ska genomföras författningsändringar alternativt myndighetsuppdrag om föreskrifter för mer likvärdig kvalitet på skolans verksamhet bl.a. när det gäller tillgången till skolbibliotek.

Utskottets ställningstagande

Litteraturstöd

Utskottet välkomnar Statens kulturråds arbete med att utreda utformningen av litteratur- och distributionsstödet och ytterligare samordna stödet med andra läsförfrämjande insatser. Utskottet finner därmed inte anledning att rikta något tillkännagivande på området till regeringen. Motion 2022/23:1226 yrkande 8 avstyrks.

Läsförfrämjande insatser

Utskottet vill understryka vikten av att alla i Sverige, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförfrämjande och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet. Läsförfrämjande insatser är viktiga, inte minst när det gäller barn och unga. God läsförfrämjelse är av avgörande betydelse för språkutveckling, skolresultat och möjlighet att delta i samhällslivet och samhällsdebatten. Utskottet noterar att omfattande insatser görs på området, bl.a. genom det arbete som Statens kulturråd genomför. Med hänvisning till pågående insatser och beredningsarbete avstyrker därför utskottet motionerna 2022/23:2054 (S) yrkande 9 och 2022/23:2277 (MP) yrkande 39.

Kulturkanon

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om kulturkanon.
Jämför reservation 12 (S, C, MP).

Motionen

Lawen Redar m.fl. (S) framför i kommittémotion 2022/23:2054 yrkande 10 att det självklara kulturpolitiska målet bör vara att Sveriges unga ska bli läsande vuxna. Att införa en kulturkanon riskerar enligt motionärerna att åtgärda icke existerande problem och regeringen bör i stället utveckla sina ambitioner för ökat läskunnande och ökad läsning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att det i det s.k. Tidöavtalet anges att det ska tas fram en svensk kulturkanon. Ett uppdrag ska ges att tillsätta fristående expertkommittéer i syfte att inom skilda kulturformer ta fram förslag på svensk kulturkanon. Tillsättningen av ledamöter i expertkommittéerna ska utgå från konstnärlig kompetens i respektive fält. Vidare anges, som framgår ovan, att alla elever ska få läsa både svenska och internationella skönlitterära klassiker. Bland annat bör det tas fram läslistor med svenska och internationella skönlitterära verk anpassade för olika årskurser i grundskolan och gymnasiet.

Utskottet välkomnar framtagandet av en kulturkanon med exempel på värdefulla och betydande litterära och kulturella verk som kan väcka förnyat intresse för litteratur, konst och andra kulturyttringar. Utskottet avstyrker motion 2022/23:2054 (S) yrkande 10.

Biblioteksfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bibliotek och bibliotekariers yrkesroll.

Jämför reservation 13 (S), 14 (SD), 15 (V), 16 (MP) och 17 (S, MP).

Motionerna

Bibliotek

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) vill i partimotion 2022/23:1226 yrkande 6 att regeringen tillsätter en utredning för att lösa bibliotekens problem med de höga kostnaderna för e-böcker och i yrkande 7 att regeringen bör återkomma med förslag om hur Sverige kan få ett digitalt nationalbibliotek där det litterära arvet görs tillgängligt för alla. I yrkande 9 framför motionärerna att inga folkbibliotek ska få drivas av vinstdrivande företag. Motionärerna menar att det går på tvärs med bibliotekslagen och de nationella målen för kulturverksamheten.

Lawen Redar m.fl. (S) vill i kommittémotion 2022/23:2054 yrkande 7 att alla i Sverige, oavsett bakgrund, ska ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet. Motionärerna vill därför fortsatt värna de svenska folkbiblioteken.

Runar Filper m.fl. (SD) vill i kommittémotion 2022/23:971 yrkande 1 att regeringen utreder den nationella biblioteksstrategins förslag om stärkta nationella digitala bibliotekstjänster. I yrkande 2 menar motionärerna att regeringen bör ge berörda aktörer och institutioner i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för hur bibliotekens studiemiljö ska värnas och i yrkande 3 att bibliotekslagen bör revideras i syfte att stärka svenska språkets ställning.

Motionärerna menar att litteratur på andra språk än svenska och de nationella minoritetsspråken enbart bör prioriteras i utbildningssyfte och i de fall en svensk upplaga av boken inte finns tillgänglig.

Amanda Lind (MP) vill i kommittémotion 2022/23:2176 yrkande 2 stärka principen om armlängds avstånd i bibliotekslagen.

Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S) vill i motion 2022/23:486 att regeringen ser över bibliotekens förutsättningar att finansiera utlåning av digitala böcker. Motionärerna menar att biblioteken måste få stöd att långsiktigt, och med ett gott utbud, kunna möta invånarnas behov.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ulrika Heindorff (båda M) vill i motion 2022/23:1983 att länder och språk på bibliotek ska vara sökbara under landets och språkets begynnelsebokstav.

Bibliotekariers yrkesroll

Lawen Redar m.fl. (S) vill i kommittémotion 2022/23:2054 yrkande 8 att folkbibliotekariernas yrkesroll ska skyddas. Motionärerna pekar på att det i det s.k. Tidöavtalet finns en intention att skapa en anmälningsplikt som i praktiken skulle göra alla offentliganställda – därmed även merparten av Sveriges bibliotekarer – skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd.

Bakgrund

Bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet, dvs. bl.a. folkbiblioteken, skolbiblioteken och högskolebiblioteken, finns i bibliotekslagen (2013:801). Enligt lagen ska dessa bibliotek verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. De ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamheten ska finnas tillgänglig för alla. Av bibliotekslagen framgår bl.a. att kommunerna ansvarar för folkbiblioteken och att kommuner, regioner, staten eller enskilda huvudmän ansvarar för skolbiblioteken. Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i bibliotekslagen. Det innebär att om en enskild aktör bedriver verksamheten på uppdrag av staten eller en kommun är det huvudmannen (staten eller den aktuella kommunen) som har ansvar för att utövaren följer bestämmelserna i lagen (jfr prop. 2012/13:147 s. 16).

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bl.a. genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information. De ska vidare ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bl.a. genom att erbjuda litteratur på de nationella

minoritetsspråken, andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska samt lättläst svenska.

Varje kommun ska ha folkbibliotek som är tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Utbudet av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. De ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. De ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bl.a. genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. Allmänheten ska avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under viss tid oavsett publiceringsform.

Kungl. biblioteket (KB) ska enligt förordningen (2008:1421) med instruktion för Kungl. biblioteket ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet. KB ska vidare tillhandahålla informationssystem och verka för utveckling och samordning av digitala tjänster inom det allmänna biblioteksväsendet. I april 2022 gav den tidigare regeringen KB i uppdrag att ta fram förslag på former för stärkt samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet samt att bidra till den långsiktiga utvecklingen för vissa nationella digitala bibliotekstjänster för prioriterade målgrupper. Vid genomförande av uppdraget ska KB inhämta kunskaper och erfarenheter från Statens kulturråd, Skolverket, Sametinget och representanter för de nationella minoriteterna, Myndigheten för tillgängliga medier, universitet och högskolor och andra relevanta aktörer. I uppdraget anförs att digitala bibliotekstjänster kan vara ett värdefullt verktyg för att bidra till en mer jämlik tillgång till bibliotekstjänster över landet. Staten bör därför fortsätta att utveckla arbetet med nationella digitala bibliotekstjänster för att stödja kommunerna i uppgiften att tillhandahålla likvärdig biblioteksverksamhet för alla. Stödet bör i ett första skede handla om att samla och konsolidera befintliga tjänster som riktar sig till de prioriterade målgrupperna enligt bibliotekslagen. En delredovisning ska lämnas senast den 1 september 2023. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 december 2024.

KB disponerar innevarande år drygt 59,5 miljoner kronor inom ramen för anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet som ska användas för uppgiften att ha nationell överblick och främja samverkan samt tillhandahålla informationssystem och verka för utveckling och samordning av digitala tjänster inom det allmänna biblioteksväsendet. I uppgiften ingår att fördela bidrag till vissa delar av biblioteksområdets nationella infrastruktur som lånecentrals- och depåbiblioteksverksamhet, nationella digitala bibliotekstjänster riktade mot de nationella minoritetsspråken och andra språk än svenska samt fortsatt drift av Digiteket i syfte att stödja tillhandahållandet av likvärdig biblioteksverksamhet i hela landet. Högst 10 miljoner kronor får användas för att ta fram former för stärkt samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet samt att bidra till den långsiktiga utvecklingen för vissa nationella digitala bibliotekstjänster för prioriterade målgrupper.

Enligt förordningen (2018:66) om statsbidrag till folkbibliotek får bidrag lämnas till kommuner för utveckling av folkbiblioteksverksamheten och folk- och skolbibliotekens inköp av litteratur. Statens kulturråd fördelar bidrag inom ramen för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte samt anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.

Under åren 2018–2023 genomförs satsningen Stärkta bibliotek som syftar till att öka utbudet och tillgängligheten till biblioteksverksamhet i hela landet. Bidrag fördelas av Statens kulturråd. För innevarande år avsätts 75 miljoner kronor för detta ändamål inom ramen för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Bidraget används enligt Statens kulturråd för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, för att nå de prioriterade grupperna i bibliotekslagen samt för utveckling av digitala verksamheter för att nå barn och unga.

Statens kulturråd har i uppdrag att analysera folkbibliotekens framtida behov och identifiera möjliga former för statens stöd till folkbiblioteksverksamhet. Erfarenheter från satsningen Stärkta bibliotek ska ligga till grund för analysen. Synpunkter och information ska inhämtas från KB. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2023.

Sedan den 1 juli 2022 får enligt lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek en person förbjudas att få tillträde till och vistas på ett bibliotek, där det bedrivs verksamhet som riktar sig till allmänheten. En person kan få tillträdesförbud om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att han eller hon kommer att begå brott på biblioteket eller allvarligt trakassera någon som befinner sig där. En person kan få tillträdesförbud till ett bibliotek om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att han eller hon kommer att väsentligt störa verksamheten där eller orsaka betydande skada på bibliotekets egendom. Frågor om tillträdesförbud prövas av allmän åklagare.

I det s.k. Tidöavtalet anges att en breddad översyn ska göras av regelverket kring inre utlänningskontroller för ett mer effektivt arbete för att upptäcka personer som uppehåller sig illegalt i Sverige. Inom ramen för översynen ska enligt avtalet bl.a. förslag lämnas till en ordning med informationsutbyte och anmälningsplikt mellan Polismyndigheten och andra myndigheter som kan antas komma i kontakt med personer som befinner sig illegalt i landet. Kommuner och myndigheter ska vara skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Något beslut om en sådan översyn har ännu inte fattats.

Utskottets ställningstagande

Bibliotek

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet fyller en viktig funktion i samhället. De ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att

bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Vidare ska de främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamheten är öppen för alla och envar och det finns folkbibliotek i samtliga kommuner i landet. Enligt utskottet utgör bibliotekslagen en tydlig ram för bibliotekshuvudmännens uppgifter och ansvar och för verksamhetens inriktning när det gäller t.ex. prioriterade grupper.

KB har en viktig roll när det gäller den nationella överblicken över och främjandet av samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet. Utskottet noterar att KB har fått i uppdrag att ta fram förslag på former för stärkt samverkan samt att bidra till den långsiktiga utvecklingen för vissa digitala bibliotekstjänster för prioriterade målgrupper. Sådana tjänster kan vara ett värdefullt verktyg för att bidra till en mer jämlik tillgång till bibliotekstjänster i hela landet. Vidare har Statens kulturråd i uppdrag att analysera folkbibliotekens framtida behov och identifiera möjliga former för statens stöd.

Med hänvisning till de insatser som görs, bl.a. när det gäller medel som fördelas till biblioteksverksamhet, samt gällande regelverk och pågående myndighetsuppdrag finner utskottet inte skäl till tillkännagivanden i enlighet med motionsyrkandena. Motionerna 2022/23:486 (S), 2022/23:971 (SD), yrkandena 1–3, 2022/23:1226 (V) yrkandena 6, 7 och 9, 2022/23:1983 (M), 2022/23:2054 (S) yrkande 7 och 2022/23:2176 (MP) yrkande 2 avstyrks.

Bibliotekariers yrkesroll

Utskottet finner inte skäl till ett tillkännagivande enligt motionsyrkandet och avstyrker därför motion 2022/23:2054 yrkande 8.

Konstnärernas villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konstnärernas villkor och arbetsmarknad.

Jämför reservation 18 (S), 19 (SD), 20 (C) och 21 (MP) samt särskilt yttrande 2 (S).

Motionerna

Angelika Bengtsson m.fl. (SD) menar i kommittémotion 2022/23:993 yrkande 3 att regeringen bör tillsätta en utredning om frilansares arbetsvillkor. Motionärerna menar vidare i yrkande 4 att utredningen även behöver granska om incitamentsstrukturerna för kulturdonationer kan förbättras med hänvisning till Danmark som enligt motionärerna i högre grad använder sig av stiftelser för finansiering av kulturlivet än Sverige.

Catarina Deremar m.fl. (C) påtalar i kommittémotion 2022/23:861 yrkande 13 behovet av bättre och mer rättvisa villkor för det fria kulturlivet och de kulturella och kreativa näringarna. Motionärerna menar att det bl.a. behövs en översyn av momsen inom kulturområdet, utbildning i entreprenörskap och bättre information om olika stödformer.

Amanda Lind (MP) lyfter i kommittémotion 2022/23:2176 yrkande 3 fram behovet av stärkta stipendier för konstnärer och stöd till det fria kulturlivet. Motionären pekar på att det finns flera viktiga utredningar som syftar till att stärka konstnärers och egenföretagares trygghetssystem. Enligt motionären behövs en fortsatt offensiv politik för den fria konsten och kulturen. Motionären menar i yrkande 7 att det behövs en stödfunktion för konstnärer inom Försäkringskassan och Skatteverket och i yrkande 8 att det krävs fler trygga anställningar och mer kultur i hela landet. Motionären vill i yrkande 9 att systemet med konstnärssallianser ska stärkas och att regeringen ska utreda om fler yrkeskategorier kan omfattas av systemet. Enligt yrkande 10 ska regeringen fortsätta uppmärksamma hot och hat mot konstnärer och i yrkande 13 föreslår motionären att ett statligt driftsstöd till kollektivverkstäder utreds.

Mattias Jonsson och Dzenan Cisija (båda S) föreslår i motion 2022/23:472 att tryggheten bör stärkas för konstnärer och kulturarbetare. Motionärerna menar att goda och hållbara villkor för kulturarbetarna är en viktig del av välfärdspolitiken och en förutsättning för ett rikt och mångfacetterat kulturliv av hög kvalitet. Motionärerna vill att socialförsäkringssystemet ska vara tryggt för alla, inklusive konstnärer.

Bakgrund

Konstnärsnämnden har enligt förordningen (2007:1199) med instruktion för Konstnärsnämnden till uppgift att främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap och verka för konstnärlig utveckling genom att fördela statliga bidrag och ersättningar samt genom andra främjande åtgärder. Myndigheten ska även främja nyskapande kultur genom bidragsgivning och andra åtgärder. Myndigheten ska vidare analysera och sprida kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor samt löpande bevaka trygghetssystemets utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet. Som en del i det uppdraget tar myndigheten fram handböcker med vägledande information om trygghetssystem, skatter och företagande för yrkesverksamma konstnärer. Konstnärsnämnden har vidare i uppdrag att utveckla och medverka i insatser för att främja konstnärers villkor inom de kulturella och kreativa branscherna. Det innebär bl.a. att följa och informera om konstnärernas företagande. Myndigheten ska också se över hur förutsättningarna för egenföretagande kan bli mer gynnsamma för konstnärer. Konstnärsnämnden har vidare i uppdrag att uppmärksamma konstnärers utsatthet för hot, våld och trakasserier i relation till sin yrkesutövning. Konstnärsnämnden ska även redovisa hur de utvecklat och medverkat i insatser för att främja konstnärers villkor i den digitala utvecklingen.

Konstnärsnämnden fördelar inom ramen för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer bl.a. visningsersättning, bidrag till bild- och formkonstnärer och bidrag till konstnärer inom områdena musik, teater, dans och film samt till långtidsstipendier till konstnärer, totalt ca 238 miljoner kronor för 2023. Vidare fördelar myndigheten bidrag inom ramen för anslaget 10:1 Filmstöd. För 2023 uppgår detta bidrag till ca 4,3 miljoner kronor.

Inom Konstnärsnämnden finns ett särskilt beslutsorgan som benämns Kulturbryggan som fördelar bidrag enligt förordningen (2011:317) om statsbidrag till nyskapande kultur. Ändamålet med statsbidraget är att främja förnyelse och utveckling inom kulturområdet i hela landet med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen. Statsbidrag får ges till sådan nyskapande kulturell verksamhet av professionell art och hög kvalitet som bedrivs i projektform, samverkansprojekt som syftar till att utveckla nya former att bedriva kulturell verksamhet eller projekt som syftar till att utveckla nya sätt att finansiera kulturell verksamhet. Projekten kan avse ett enskilt konst- eller kulturområde eller vara konstområdesöverskridande. De kan också bygga på samverkan mellan kultursektorn och andra samhällsområden. Kulturbryggan ska även samverka med andra finansiärer och verka för en breddad finansiering av nyskapande kulturverksamhet. Bidraget fördelas inom ramen för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer. För innevarande år har 31,2 miljoner kronor avsatts för ändamålet.

Även Sveriges författarfond fördelar medel inom ramen för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer. Det gäller bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker, ersättning till författare m.fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek¹, ersättningar till författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker och dramatikerstöd, totalt ca 216 miljoner kronor för 2023. Bildupphovsrätt i Sverige fördelar individuell visningsersättning inom ramen för anslaget 5:2. För 2023 har ca 66,5 miljoner kronor avsatts för detta ändamål. Inom ramen för anslaget 5:2 har 5 miljoner kronor avsatts 2023 för fonogramersättning som fördelas av Svenska tonsättares internationella musikbyrå (STIM) och Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI).

MU-avtalet, dvs. avtalet mellan staten och berörda konstnärorganisationer om upphovsmäns rätt till ersättning vid visning av verk samt medverkan vid utställning m.m., är bindande för statliga institutioner, men principerna ska vara vägledande för samtliga utställningsarrangörer som mottar offentligt stöd. För att tillämpa avtalet ska det aktuella museet eller den aktuella institutionen skapa ett enskilt skriftligt avtal med varje upphovsman. Statens kulturråd har följt upp i vilken grad utställningsarrangörer som omfattas av kultursamverkansmodellen tillämpade MU-avtalet vid utställningar som öppnade mellan den 1 januari och den 31 december 2022. Jämfört med föregående undersökningar bland regionala aktörer visar resultaten enligt

¹ Vid utlåning av litterära verk ersätts upphovsmannen (biblioteksersättning). Ersättningens nivå fastställs i avtal mellan staten och företrädare för de litterära upphovsmännen.

Statens kulturråd att andelen regionala aktörer som tillämpar MU-avtalet har ökat kontinuerligt sedan 2017. Statens kulturråd ska enligt regleringsbrevet för 2023 göra motsvarande uppföljning för 2023. Även Statens konstråd ska enligt regleringsbrevet för 2023 särskilt redovisa utbetalda ersättningar till konstnärer i enlighet med MU-avtalet. Regeringen gav i april 2023 Statens kulturråd i uppdrag att omförhandla MU-avtalet med berörda bildkonstnårsorganisationer för att öka användningen av avtalet och främja förutsättningarna för konstnärer att få betalt för sitt arbete. Statens kulturråd ska senast den 1 juni 2023 lämna förslag till ett omförhandlat avtal till Kulturdepartementet.

Modellen med Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen erbjuder en villkorad grundanställning för frilansande utövare inom respektive område. De anställda skådespelarna, dansarna och musikerna tar tjänstledigt från respektive scenkonstallians när de arbetar och återvänder mellan sina olika uppdrag och allianserna betalar ut lön till scenkonstnärerna under perioder när de saknar engagemang. Genom sin anställning får de möjlighet att vid behov vara sjukskrivna eller föräldralediga samt ta semester, och allianserna betalar in pensionspremier för de anställda. Statsbidrag till allianserna fördelas inom ramen för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. För 2023 uppgår bidraget till totalt ca 92 miljoner kronor.

Enligt förordningen (2020:337) om statsbidrag till aktörer inom bildkonst, form och konsthantverk kan bidrag ges till aktörer som drivs av sammanslutningar av konstnärer inom bildkonst, form och konsthantverk som har till huvudsakligt syfte att för konstnärlig produktion ställa verkstads- och produktionsresurser till sina medlemmars förfogande (kollektivverkstäder). Vidare får bidrag lämnas till aktörer inom bildkonst, form och konsthantverk som är verksamma i Sverige. Vid fördelning av statsbidrag ska aktörer som genom utställning, programverksamhet eller främjande verksamhet tillgängliggör samtida bildkonst, form och konsthantverk av professionell art för allmänheten prioriteras. Ändamålet med statsbidraget är att främja kvalitet, förnyelse och mångfald samt annan kulturpolitiskt värdefull utveckling inom bildkonst, form och konsthantverk. Bidrag fördelas av Statens kulturråd inom anslaget 4:4 Bidrag till bild- och formområdet.

Statens kulturråd ska enligt regleringsbrevet för 2023 redovisa hur myndigheten arbetar med att främja förutsättningarna för kulturella och kreativa branscher, nationellt och internationellt, samt göra en bedömning av resultatet av insatserna.

I november 2021 fick en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till en samlad nationell strategi med syfte att främja långsiktig och hållbar utveckling av de kulturella och kreativa näringarna i hela landet under den kommande tioårsperioden (dir. 2021:100). I augusti 2022 överlämnades betänkandet Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (SOU 2022:44). I betänkandet lämnas ett förslag till en nationell strategi för främjande av hållbar

utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher. Förslaget är att genomförandet under tio år ska ske inom sex prioriterade strategiska områden. Det handlar om följande områden:

1. tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan
2. förnyelse av rådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd
3. långsiktigt och snabbt på upphovsrättens marknad
4. export, internationalisering och värdeskapande utomlands
5. hållbar arbetsmarknad och kompetensförsörjning för alla
6. platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom).

Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

En särskild utredare fick i oktober 2021 i uppdrag att bl.a. utreda hur regelverket för sjukpenninggrundande inkomst (SGI) ska ge ökad trygghet och förutsebarhet för de försäkrade och analysera behovet av att utöka SGI-skyddet, t.ex. för mottagare av konstnärspolitiska stipendier (dir. 2021:90). Utredningen ska redovisa sitt arbete senast den 20 juni 2023 (dir 2023:41).

Regeringen framförde, som framgått ovan, i regeringsförklaringen i oktober 2022 bl.a. att kulturen och dess utövare är en omistlig del av det civila samhället och håller det demokratiska samtalet levande. Regeringens kulturpolitik vägleds av flera viktiga riktmärken. En princip om armlängds avstånd, som fredar kultursektorn från politisering och otillbörlig styrning. Både kvalitet och tillgänglighet ska premieras. Kulturskapares villkor ska förbättras genom flera långa stipendier och mer gynnsamma förutsättningar för egenföretagande.

Utskottets ställningstagande

Konstnärer har en avgörande betydelse för ett levande kulturliv. Konsten har en stor betydelse för enskilda och också för samhällets utveckling och vitalitet. Det är viktigt med insatser för att skapa förutsättningar för konstnärer att verka professionellt och att fritt utveckla sitt konstnärliga skapande. Utskottet välkomnar därför regeringens målsättning att konstnärers villkor ska förbättras, bl.a. genom fler långa stipendier och mer gynnsamma förutsättningar för egenföretagande. Mot den bakgrunden och med hänvisning till de omfattande insatser som görs enligt ovan i form av bl.a. medelsfördelning, myndighetsuppdrag samt berednings- och utredningsarbete finner utskottet inte skäl till tillkännagivanden enligt motionsyrkandena. Motionerna 2022/23:472 (S), 2022/23:861 (C) yrkande 13, 2022/23:993 (SD) yrkandena 3 och 4 och 2022/23:2176 (MP) yrkandena 3, 7–10 och 13 avstyrks därmed.

Kultur i hela landet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller kultur i hela landet, främst med hänvisning till pågående utredningsarbete.

Jämför reservation 22 (S), 23 (SD), 24 (V), 25 (C) och 26 (MP) samt särskilt yttrande 3 (SD).

Motionerna

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) vill i partimotion 2022/23:1226 yrkande 12 att regeringen ska utreda förutsättningarna för att låta fler nationella samarbetsorganisationer fördela bidrag till sina lokala medlemsorganisationer i enlighet med den modell som i dag tillämpas för idrott och friluftsliv. Motionärerna menar att organisationerna själva har bättre insikt i verksamheten och hur bidragen bäst kommer till nytta.

Annie Lööf m.fl. (C) vill i partimotion 2022/23:1672 yrkande 37 att de nationella kulturinstitutionerna ser över möjligheterna att sprida sin verksamhet i hela landet. Motionärerna menar att detta kan ske genom att låta ett antal framträdande regionala scener, exempelvis Dalhalla, även få status som nationella scener.

Annie Lööf m.fl. (C) vill i partimotion 2022/23:1673 yrkande 22 att det ska finnas ett brett kulturliv i hela landet. Motionärerna menar att det finns stora skillnader vad gäller tillgången till kultur och att det därför behövs fler förslag för att komma till rätta med detta.

Lawen Redar m.fl. (S) vill i kommittémotion 2022/23:2054 yrkande 3 att regeringen ska utveckla och värna kultursamverkansmodellen. Motionärerna menar att syftet med kultursamverkansmodellen är att den ska bidra till de nationella kulturpolitiska målen, ge ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer och föra kulturen närmare medborgarna.

Angelika Bengtsson m.fl. (SD) framför i kommittémotion 2022/23:993 yrkande 2 att Riksteatern bör få möjlighet att utveckla sin verksamhet. Motionärerna vill utveckla och bredda Riksteatern så att fler dansare, skådespelare, musiker och andra scenkonstutövare ska kunna få en säker och trygg anställning.

Runar Filper m.fl. (SD) vill i kommittémotion 2022/23:979 yrkande 6 att regeringen tillsätter en utredning för att utreda möjligheterna att göra Folkmusikens hus i Dalarna till ett nationellt folkmusikcentrum och att verksamheten därmed får en stabil och långsiktig finansiering.

Catarina Deremar m.fl. (C) menar i kommittémotion 2022/23:861 yrkande 1 att regeringen bör främja ett brett och fritt kulturliv där nya digitala kulturella uttryck och mångkultur verkar sida vid sida med traditionella kulturformer. I yrkande 2 framför motionärerna att regeringen bör följa kvarvarande effekter av coronapandemin på kulturlivet och tillgängligheten

till kultur för barn och unga. Motionärerna anser att ytterligare åtgärder kan behövas för att säkra ett starkt kulturliv i hela landet. Enligt yrkande 3 ska fler få tillgång till kulturlivet. Motionärerna menar att den centrala uppgiften för kulturpolitiken är att öppna fler vägar att ta del av olika former av kultur. Motionärerna vill även i yrkande 4 att kultursamverkansmodellen utvecklas och att det inrättas ett nationellt kulturhuvudstadsår. Motionärerna vill också i yrkande 8 se en mer decentraliserad kulturpolitik med utgångspunkt i regionala önskemål och förutsättningar. Motionärerna menar vidare i yrkande 11 att regeringen bör främja den kulturella infrastrukturen som kan bestå av offentliga, ideella och privata aktörer. Med infrastruktur avser motionärerna bl.a. kulturskolor, föreningslivet, studieförbund, samlingslokaler, museer, teatrar, public service och den digitala infrastrukturen. Motionärerna vill även i yrkande 17 att regeringen ser över möjligheterna för de nationella kulturinstitutionerna att sprida sin verksamhet i hela landet.

Elin Söderberg m.fl. (MP) anser i kommittémotion 2022/23:2171 yrkande 19 att statliga kulturinstitutioner ska verka för kultur i hela landet och i yrkande 20 att det statliga anslaget till regionala kulturverksamheter bör öka.

Per-Arne Håkansson och Rose-Marie Carlsson (båda S) vill i motion 2022/23:1169 att regeringen ser över förutsättningarna för Skånes Dansteater att verka som nationell institution inom danskonsten.

Martin Ådahl (C) vill i motion 2022/23:1614 utveckla Dalhalla till en nationell sommarscen för Kungliga Operan för att därmed stimulera spridning av operakonsten såväl geografiskt som befolkningsmässigt.

Bakgrund

Kultursamverkansmodellen tillämpas sedan 2011 för fördelning av statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet. Syftet med modellen är att föra kulturen närmare medborgarna och att ge regionerna ett ökat ansvar och en ökad frihet inom kulturområdet. Staten har ett övergripande ansvar för den nationella kulturpolitiken men på regional nivå förutsätter modellen en samverkan mellan staten, regionerna, kommunerna, civilsamhället och de professionella kulturskaparna. För 2023 uppgår anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet till ca 1,7 miljarder kronor. Medlen får användas till regionala och lokala kulturverksamheter inom professionell teater-, dans-, och musikverksamhet, museiverksamhet, biblioteks-, läs- och litteraturfrämjande verksamhet, professionell bild- och formverksamhet, regional enskild arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet och främjande av hemslöjd. Statens kulturråd ansvarar för fördelningen av huvuddelen av medlen. Det finns ett samverkansråd vid Statens kulturråd som har till uppgift att värna de nationella kulturpolitiska målen inom modellen. Förutom Statens kulturråd ingår Konstnärsnämnden, Kungl. biblioteket, länsstyrelserna (genom Länsstyrelsen i Hallands län), Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksteatern, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet i rådet.

Sedan juli 2022 har en särskild utredare i uppdrag att genomföra en översyn av kultursamverkansmodellen (dir. 2022:103). Syftet med översynen är att modellen ska utvecklas så att den i högre grad kan bidra till kultur i hela landet och till att de nationella kulturpolitiska målen uppfylls. I översynen ska regionernas frihet och ansvar beaktas. Utredaren ska bl.a. föreslå hur roller, ansvar och samverkan inom modellen kan utvecklas och förtydligas, föreslå hur modellen kan bidra till ökad tillgång till kultur och till breddat deltagande i kulturverksamhet i hela landet, föreslå vilka statligt stödda områden som bör ingå i modellen och lämna nödvändiga författningsförslag. Uppdraget ska redovisas senast den 29 september 2023.

Kungliga Operan AB ska vara den ledande institutionen inom opera och balett i Sverige och som nationalscen stå på högsta nivå vad gäller utveckling, förnyelse och konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet. Operan ska samtidigt nå en så stor publik som möjligt och rikta sig till såväl vuxna som barn och unga. Operan ska sträva efter att nå nya publikgrupper och på olika sätt öka tillgängligheten. Operan ska också i samverkan med andra opera-, musikteater- och dansscener i Sverige, verka för att kulturen ska komma fler till del i landet.

Riksteatern ska enligt riktlinjerna för statens bidrag producera och turnera med scenkonst av hög kvalitet. Riksteatern ska verka för en bredd av scenkonstuttryck som främjar utvecklingen av scenkonsten. Föreställningarna ska i möjligaste mån produceras i samverkan med andra. Riksteatern ska bidra till utveckling och spridning av dansen som konstform i hela landet genom samarbete med nationella, regionala och lokala aktörer och därmed ge koreografer och dansare utrymme att utveckla sitt konstnärskap. Riksteatern ska även främja spridning av den samtida cirkusen i hela landet och därmed skapa förbättrade förutsättningar för cirkuskonstnärer att verka i Sverige. Riksteatern ska även verka för ett starkt arrangörsled inom scenkonsten i hela landet och även vara ett kunskapsstöd för hela scenkonstområdet.

Dalhalla är en utomhusarena för teater-, konsert- och operauppföranden, invigd 1993 i det nedlagda kalkstensbrottet Draggångarna utanför Rättvik i Dalarna. Sedan 2012 drivs Dalhalla av bolaget Dalhalla Förvaltning AB. Under sommarhalvåret finns ett brett utbud av evenemang med närmare 100 000 besökare per säsong.

Folkmusikens hus är en ideell förening som sedan 1994 verkar i Rättvik. Folkmusikens hus är Dalarnas folkmusikcentrum med bred verksamhet som syftar till att sprida kunskap och intresse kring folkmusik och dans. Verksamheten omfattar bl.a. utställningar, konserter, dans, utbildning, arkivservice och it-utveckling. Den offentliga finansieringen i form av bidrag från regioner och kommuner står för cirka hälften av intäkterna. Resten utgörs av egenintäkter och tidsbegränsade statliga projektbidrag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att syftet med kultursamverkansmodellen är att föra kulturen närmare medborgarna och att ge regionerna ett ökat ansvar och en ökad frihet inom kulturområdet. Utskottet menar att modellen, tillsammans med annan statlig bidragsgivning, ökar möjligheterna för regioner och kommuner att nå ut till medborgarna och anpassa olika insatser till lokala förutsättningar. Utskottet välkomnar även den pågående översynen av kultursamverkansmodellen och ser fram emot kommande förslag om att utveckla modellen så att den i högre grad kan bidra till kultur i hela landet och till att de nationella kulturpolitiska målen uppfylls.

Utskottet ser inga skäl att föreslå något tillkännagivande i frågan. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2022/23:861 (C) yrkandena 1–4, 8, 11 och 17, 2022/23:979 (SD) yrkande 6, 2022/23:993 (SD) yrkande 2, 2022/23:1169 (S), 2022/23:1226 (V) yrkande 12, 2022/23:1614 (C), 2022/23:1672 (C) yrkande 37, 2022/23:1673 (C) yrkande 22, 2022/23:2054 (S) yrkande 3 och 2022/23:2171 (MP) yrkandena 19 och 20.

Ett rikt kulturliv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kultur på recept och funktionshinderperspektiv vid bidragsgivning.

Jämför reservation 27 (SD) och 28 (V).

Motionerna

Angelika Bengtsson m.fl. (SD) framför i kommittémotion 2022/23:980 att regeringen bör utveckla förslaget om kultur och natur på recept. Motionärerna menar att man kan få fler att ta sig ur sjukskrivning och dåligt mående genom att utveckla förslagen om kultur, natur och fysisk aktivitet på recept.

Maj Karlsson m.fl. (V) vill i kommittémotion 2022/23:1232 yrkande 25 att ett funktionshindersperspektiv ska finnas med för all offentligt finansierad kultur och idrott. Motionärerna menar att det skulle bredda utbudet av tillgängliga arrangemang och kultur.

Bakgrund

Statens kulturråd fick i november 2017 i uppdrag att genomföra en nationell översikt av hur det strategiska arbetet inom kultur och hälsa, utifrån forskning och beprövad erfarenhet, bedrivs i samtliga län och hur kunskapsutbyte och samverkan kan vidareutvecklas. Statens kulturråd redovisade uppdraget i september 2018 med rapporten Nationell översyn kultur och hälsa – samverkan och kunskapsutbyte mellan kultur- och hälsoområdet. Enligt rapporten fanns det behov av bättre samverkan och kunskapsutbyte på

området. Statens kulturråd såg behov av ytterligare fördjupning och insatser från olika nationella parter för att uppnå en mer heltäckande kunskap om hur arbetet med kultur och hälsa bedrivs på lokal och regional nivå.

Det finns flera exempel på positiva samband mellan hälsa och kultur. Region Skåne har t.ex. tagit fram modellen Kultur på recept 2.0, även kallad Skånemodellen. Region Skåne har också tagit fram en särskild strategi på området, Hela människan, hela livet, Region Skånes strategi för kultur och hälsa 2022–2030. Enligt strategin har många studier och praktisk erfarenhet visat att deltagande i konstnärliga och kulturella aktiviteter stärker hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Deltagande i kulturaktiviteter kan både bidra till förlängd livslängd och påverka deltagarnas hälsotillstånd positivt.

På den nationella nivån lyfter Socialstyrelsen fram betydelsen av olika konstområden i tre nationella riktlinjer:

- nationella riktlinjer för vård och stöd vid schizofreni och schizofreni-liknande tillstånd
- nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom
- nationellt kunskapsstöd för god palliativ vård i livets slutskede.

Region Norrbotten ska även med start 2023 delta i det treåriga EU-projektet Arts on prescription som har initierats och leds av Odense kommun i Danmark. Förutom Danmark deltar sex länder kring Östersjön med Region Norrbotten och Sunderby folkhögskola som de svenska företrädarna.

Statens kulturråd har i uppdrag att driva på utvecklingen så att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av kulturlivet och utöva kultur på jämlika villkor. Myndigheten informerar även om frågor som rör tillgänglighet och kulturverksamhet. Vissa bidrag som fördelas av Statens kulturråd och statliga bidrag som fördelas inom kultursamverkansmodellen är även förenade med ett antal minimikrav på tillgänglighet. Bidragsmottagare med publik verksamhet ska t.ex. ha viss information om tillgänglighetsanpassning.

Bidragsmottagare som använder lokaler för publik verksamhet ska även ha åtgärdat s.k. enkelt avhjälpna hinder enligt plan- och bygglagen (2010:900). Det kan avse att t.ex. undanröja mindre nivåskillnader eller trappesteg och höga trösklar. Det kan också handla om att åtgärda avsaknad av ledstänger, tunga dörrar, dålig belysning eller ljudmiljö m.m. Kraven gäller även för befintliga byggnader och äldre lokaler dit allmänheten har tillträde. Kraven på tillgänglighetsanpassning i plan- och bygglagen gäller oavsett syfte med användningen av lokalen, dvs. även lokaler för sportevenemang samt kommersiella lokaler och liknande. De ekonomiska konsekvenserna av att tillgänglighetsanpassa befintliga lokaler får emellertid inte bli orimligt betungande för fastighetsägaren, lokalhållaren eller näringsidkaren. Detaljerad beskrivning av reglerna finns i Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder (BFS 2011:13). Statens kulturråd kräver även att samtliga kulturinstitutioner som tar emot statliga bidrag till regional kulturverksamhet inom kultursamverkansmodellen ska ha webbsidor inklusive applikationer och

e-tjänster, som lägst motsvarar minimikraven i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

Samtliga museimyndigheter ska enligt respektive regleringsbrev redovisa de åtgärder som vidtagits för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB och Riksteatern ska enligt riktlinjerna för statens bidrag till respektive institution verka för att göra teatern tillgänglig för publik med funktionsnedsättning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill betona vikten av att alla ska ha en god tillgång till kultur. Kulturupplevelser av olika slag har stor betydelse för hälsa, välbefinnande och gemenskap. Kulturen kan också vara avgörande för människors livskvalitet och bidra till en positiv samhällsutveckling.

Som framgår ovan finns det föreskrifter och riktlinjer som syftar till att skapa förutsättningar för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Motion 2022/23:1232 (V) yrkande 25 avstyrks därför.

När det gäller frågan om kultur på recept välkomnar utskottet de initiativ som tagits i olika regioner. Det finns inte skäl för några åtgärder från riksdagens sida och motion 2022/23:980 (SD) avstyrks därför.

Satsningar på blåsmusik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om satsningar på blåsmusik. Jämför reservation 29 (S, MP).

Motionen

Tomas Eneroth (S) framför i motion 2022/23:165 att det finns behov av fortsatta satsningar på blåsmusik. Motionären menar att regeringen ska fortsätta att vidareutveckla de satsningar på blåsmusik som initierades av förra regeringen.

Bakgrund

Statens kulturråd fick i regleringsbrevet för 2022 bl.a. i uppdrag att genomföra främjande insatser inom musikområdet. Statens kulturråd ska enligt uppdraget utgöra ett nav för kunskapsutbyte för aktörer inom musiklivet och bedriva främjande insatser som leder till musiklivets utveckling både nationellt och internationellt. Statens kulturråd skulle vidare verka för att stimulera återväxten av blåsmusiker och stärka blåsmusiken som konststart. Enligt årsredovisningen för 2022 finns satsningar på blåsmusik i flera ansökningar

från kommuner, som gäller såväl den egna kulturskolan som samverkanssatsningar. Enligt Statens kulturråds regleringsbrev för 2022 fick anslaget för kulturskolor även användas för bidrag till aktörer med nationell spetskompetens. En av de beviljade ansökningarna avser enligt årsredovisningen spetsundervisning för blåsinstrument. Enligt årsredovisningen ser Statens kulturråd sin roll som att erbjuda en plattform för nätverkandet kring blåsmusikens frågor och att möjliggöra en diskussion om hur man hittar en väg framåt som stärker barns och ungas intresse för orkesterinstrument i stort och blåsinstrument i synnerhet samt blåsmusiken som konstart.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar det arbete som Statens kulturråd gör för att stärka barns och ungas intresse för orkesterinstrument samt blåsmusiken som konstart. Utskottet finner inte skäl att rikta något tillkännagivande till regeringen i frågan och avstyrker motion 2022/23:165 (S).

Kungliga Operans byggnad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om Kungliga Operans byggnad.

Jämför reservation 30 (S, MP) och särskilt yttrande 4 (MP).

Motionen

Lawen Redar m.fl. (S) menar i kommittémotion 2022/23:2054 yrkande 6 att frågan om Kungliga Operans lokaler måste få en långsiktig och hållbar lösning. Motionärerna menar att byggnaden är i ett betydligt sämre skick än befarat och regeringen bör bereda frågan gemensamt över blockgränsen.

Bakgrund

Regeringen gav den 16 mars 2023 Statens fastighetsverk i uppdrag att lämna in ett underlag inför en renovering av operabyggnaden i Stockholm. Statens fastighetsverk har som en följd av uppdraget lämnat in en hemställan till regeringen där myndigheten begär 90 miljoner kronor för att genomföra en förstudie. Enligt Statens fastighetsverk kan förstudien vara klar omkring ett år efter beslut från regeringen. Den kan därefter lämnas till regeringen med ett beslutsunderlag med en uppskattning av kostnaden för hela projektet, en uppskattad tidsplan samt en hemställan om projektering.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens initiativ och Statens fastighetsverks arbete. Utskottet följer utvecklingen noga men finner i dagsläget ingen anledning att rikta något tillkännagivande till regeringen i frågan. Motion 2022/23:2054 (S) yrkande 6 avstyrks därför.

Bildkonst, arkitektur, form och design

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att värna bildkonst, arkitektur, form och design och om att stärka bild- och formområdet. Jämför reservation 31 (S) och 32 (MP).

Motionerna

Lawen Redar m.fl. (S) framför i kommittémotion 2022/23:2054 yrkande 11 att goda villkor för konstnärer och möjligheter till arbetstillfällen till stor del är beroende av att det finns en infrastruktur med arrangörer och utställare över hela landet. Motionärerna vill därför att regeringen ska fortsätta att värna bildkonst, arkitektur och design.

Amanda Lind (MP) menar i kommittémotion 2022/23:2176 yrkande 15 att regeringen bör vidta insatser för att stärka bild- och formområdet. Motionären framför att det behövs en nationell strategi för att stärka bild- och formområdet.

Bakgrund

Riksdagen har antagit nationella mål för arkitektur-, form- och designpolitiken (prop. 2017/18:110, bet. 2017/18:CKrU1, rskr. 2017/18:316). Enligt målen ska arkitektur, form och design bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Målet ska uppnås genom att

- hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden
- kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids
- det offentliga agerar förebildligt
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas tillvara och utvecklas
- miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla
- samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

Statens konstråd (Konstrådet) ska verka för att konst ska vara tillgänglig och nyskapande. Myndigheten ger uppdrag till konstnärer att gestalta

gemensamma rum i hela landet och förvärvar konst av levande svenska konstnärer. Konstrådet disponerar knappt 43 miljoner kronor inom ramen för anslaget 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön. Konstrådet ska bl.a. redovisa genomförda insatser och resultat i arbetet med målet för arkitektur, form och design och den gestaltade livsmiljön. Redovisningen ska omfatta insatser och resultat som uppnåtts i den egna verksamheten samt inom ramen för samverkan med Boverket, Statens centrum för arkitektur och design (Arkdes) och Riksantikvarieämbetet.

Arkdes ska driva och stödja utställningsverksamhet och annan pedagogisk och debatterande verksamhet för att stärka arkitekturens, formens och designens ställning i samhället. Myndigheten ska även vara en nationell mötesplats för aktörer inom sitt område. Myndigheten ska verka för att de mål som riksdagen har fastställt för arkitektur, formgivning och design uppnås, följa upp politikens genomslag på området och vid behov föreslå åtgärder.

Inom ramen för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer fördelar Konstnärsnämnden bl.a. bidrag till bild- och formkonstnärer. Vid Konstnärsnämnden finns även beslutsorganet Kulturbryggan som fördelar bidrag till nyskapande kultur. Statens kulturråd fördelar bidrag till bl.a. organisationer inom bild- och formområdet inom ramen för anslaget 4:4 Bidrag till bild och formområdet. För innevarande år uppgår anslaget till drygt 46 miljoner kronor. Inom ramen för kultursamverkansmodellen (anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet) får medel används till regionala och lokala kulturverksamheter inom professionell bild- och formverksamhet.

Som framgår ovan har Statens kulturråd fått i uppdrag att omförhandla avtalet om bild- och formkonstnärers rätt till ersättning vid visning av verk samt medverkan vid utställning (MU-avtalet) med berörda bildkonstnärorganisationer för att öka användningen av avtalet och främja förutsättningarna för konstnärer att få betalt för sitt arbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner i dagsläget inte skäl till att göra några tillkännagivanden enligt motionsyrkandena. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2022/23:2054 (S) yrkande 11 och 2022/23:2176 (MP) yrkande 15.

Internationalisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utlandssvenskars språk och kultur, fristadssystemet och kulturens internationalisering.

Jämför reservation 33 (SD), 34 (C) och 35 (MP).

Motionerna

Runar Filper m.fl. (SD) vill enligt kommittémotion 2022/23:979 yrkande 4 bevara, levandegöra och samla kunskap om utlandssvenskarnas dialekter och kulturer. Motionärerna menar att regeringen bör uppdra åt lämplig aktör, förslagsvis Institutet för språk och folkminnen, att bevara, levandegöra och samla kunskap om svenskbygdernas dialekter och kulturer.

Catarina Deremar m.fl. (C) vill i kommittémotion 2022/23:861 yrkande 5 att fler människor ska kunna få nya och vidgade kulturella intryck genom internationella kontakter. Motionärerna menar att det kan ske t.ex. genom samarbete med vänorter, via ambassader och konsulat och utbyte mellan aktiva kulturutövare.

Amanda Lind m.fl. (MP) vill i kommittémotion 2022/23:1462 yrkande 1 att regeringen tillför mer pengar till fristadssystemet för att kunna öka antalet fristäder och fristadsplatser i Sverige för journalister, konstnärer och författare.

Elin Söderberg m.fl. (MP) vill i kommittémotion 2022/23:2170 yrkande 17 att regeringen genomför särskilda satsningar på kulturens internationalisering. Motionärerna menar att internationellt utbyte, samverkan och export är viktigt både för konstnärlig utveckling och kvalitet samt svenska konstnärers möjligheter att verka på en internationell marknad.

Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (båda KD) framför i motion 2022/23:1366 yrkande 3 att Sverige bör inrätta ett svenskt kulturcentrum i Jerusalem. Motionärerna menar att åtgärden är ett första steg att erkänna Jerusalem som Israels huvudstad.

Bakgrund

Myndigheter inom kulturområdet har sedan 2009 haft ett uttalat uppdrag i sina instruktioner att bl.a. bedriva ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete i sina verksamheter. Detta gäller även indirekt regionala kulturinstitutioner som får statligt stöd genom kultursamverkansmodellen. Flertalet kulturmyndigheter, däribland Statens kulturråd, Institutet för språk och folkminnen, Myndigheten för tillgängliga medier, Statens konstråd och Konstnärsnämnden ska dessutom redovisa vilka insatser de gör inom kulturområdet för att bidra till global hållbarhet, Agenda 2030.

Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska teatern AB ska enligt riktlinjerna för statens bidrag till respektive institution bl.a. verka i ett

internationellt sammanhang och initiera samarbeten samt främja interkulturellt samarbete.

Statens kulturråd ska årligen redovisa hur myndigheten arbetar med att främja förutsättningarna för kulturella och kreativa branscher, nationellt och internationellt, samt göra en bedömning av resultatet av dessa insatser. Statens kulturråd ska i internationella sammanhang främja kulturens roll för yttrandefrihet och demokratisering. Myndigheten ska också verka för synergier mellan kulturpolitiska och biståndspolitiska insatser.

Fristadssystemet innebär att en kommun eller region ger en konstnär, som i sitt hemland utsätts för hot och hat på grund av sin konstnärliga gärning och därmed lever under begränsad yttrandefrihet, en fristad under två år. Kommunen står för boende och uppehälle. Regeringen har sedan 2018 genom uppdrag till Statens kulturråd säkerställt finansiering av en nationell samordnare för fristadssystemet. Statens kulturråd ska enligt regleringsbrevet för 2023 verka för fler fristäder för förföljda konstnärer samt för en utveckling av fristadssystemet i Sverige. Statens kulturråd ska även avsätta medel till en nationell samordnare av fristadssystemet.

Statens kulturråd fördelar bidrag inom ramen för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete, där minst 1,3 miljoner kronor ska avse kulturlivets internationalisering och minst 1 miljon kronor insatser för att stärka musikexport genom Export Music Sweden. Statens kulturråd fördelar även bidrag inom ramen för anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål som kan gå till stödjande insatser som bidrar till musiklivets internationalisering. Statens kulturråd fördelar även bidrag inom ramen för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter som kan användas till internationellt utbyte och samarbete på litteraturområdet.

Statens nationella marknadsföringsbolag Visit Sweden har uppdraget att marknadsföra resmålet Sverige genom effektiva kommunikationskanaler och bidra till att öka Sveriges attraktionskraft som besöksmål. Visit Sweden marknadsför resmålet Sverige bl.a. med hjälp av information om svensk design, arkitektur och mode.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att myndigheter inom kulturområdet har ett uttalat uppdrag att bl.a. bedriva ett internationellt samarbete och utbyte. Statens kulturråd ska t.ex. främja förutsättningarna för kulturella och kreativa branscher, nationellt och internationellt. Utskottet delar uppfattningen att internationellt utbyte, export och samverkan är viktigt för konstnärlig utveckling och svenska konstnärers möjligheter. Utskottet välkomnar att Statens kulturråd fortsatt ska verka för fler fristäder för förföljda konstnärer och en utveckling av fristadssystemet. Utskottet vill även lyfta fram att svensk design, arkitektur och mode bidrar till möjligheterna att marknadsföra resmålet Sverige. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2022/23:861 (C) yrkande 5,

2022/23:1366 (KD) yrkande 3, 2022/23:1462 (MP) yrkande 1 och 2022/23:2170 (MP) yrkande 17. Utskottet finner inte heller skäl till ett tillkännagivande enligt motion 2022/23:979 (SD) yrkande 4 som därför avstyrks.

Reservationer

1. Kulturens oberoende ställning, punkt 1 (C)

av Anne-Li Sjölund (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 6, 7 och 9 samt avslår motionerna

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 12 och

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

För att säkra den konstnärliga friheten behöver offentligt finansierad konst skyddas från direkt påverkan, vilket brukar kallas principen om armlängds avstånd. Det behövs modeller för hur principen om armlängds avstånd även ska kunna gälla vid offentlig och privat samverkan. Jag ser gärna att den konstnärliga friheten värnas i samband med t.ex. sponsring. När stöd ges till olika verksamheter bidrar det till förutsättningar för kulturutövande och konsumtion inom det området. Även om styrningen genom bidragen inte handlar om innehållet så påverkas utbudet. Därför är det viktigt att ofta ompröva stöd så att det kan bli en större variation av verksamheter som får förbättrade förutsättningar att verka.

En mer decentraliserad kulturpolitik kan bidra till ett kulturliv som mer tar sin utgångspunkt i regionala önskemål och förutsättningar och som därmed kan utvecklas på ett friare sätt i förhållande till den statliga kulturpolitiken. Det finns därmed anledning att se över det juridiska skyddet för en fri kultur. Det kan t.ex. röra sig om att bilda stiftelser för vissa kulturverksamheter. På så sätt kan kulturen stå mer fri från politisk påverkan.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

2. **Kulturens oberoende ställning, punkt 1 (MP)**

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 12 och

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 1 och

avslår motion

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 6, 7 och 9.

Ställningstagande

Den fria kulturen och konsten bidrar till att nya konstnärliga och intellektuella områden kan upptäckas och att rådande ordningar ifrågasätts. Därför måste kultur och konst stå fri från politisk påverkan och kortsiktiga kommersiella villkor. Principen om att politiken ska hålla sig på en armlängds avstånd från kulturen ska upprätthållas och utvecklas.

I konsten rymms inte bara skönhet utan också obehag och skevheter. Konsten kan fungera som en spegel och kommentator kring olika samhällsfenomen. Konstens kraft förstås väl av auktoritära regimer – där är den fria konsten det första som försvinner och ställs i maktens tjänst. Skyddet av den fria konsten är därmed en helt grundläggande demokratifråga. De senaste åren har vi sett exempel på hur politiker försöker styra och ställa över konstnärliga yttringar som de ser som stötande eller moraliskt tvivelaktiga. Vi har sett politiker som velat stoppa enskilda utställningar på museer och evenemang på bibliotek, och vi har sett hur politiker vill bestämma vilken konst som ska finnas i det offentliga rummet. Det finns även indirekta hot, som att konstnärers utsatta ekonomiska situation riskerar att skapa en anpasslighet utifrån vad som uppfattas vara den rådande politiska viljan eller att det viktiga arbetet för breddat deltagande i kulturlivet uppfattas styrande av konstens innehåll. Alla dessa hot måste vi ta oss an.

Det handlar om myndigheternas tillämpning men även om verksamheter inom kommun och region, där avståndet mellan politik och kulturverksamheter inte sällan är mycket kort, t.ex. genom att politiker direkt sitter i styrelser för kulturinstitutioner och verksamheter. Jag förordar att ett uppdrag utfärdas till lämplig myndighet på kulturområdet om att ansvara för kunskapsförmedling och rådgivning inom området konstnärlig frihet och armlängds avstånd. Fördjupade dialoger bör även fortsätta med kulturmyndigheterna, kommuner och regioner. De kulturpolitiska målsättningarna om rättvis tillgång till kultur är viktiga och bör ligga fast, t.ex.

arbetet med jämställdhet och mångfald, men styrningen behöver formuleras så att den inte riskerar att kunna missförstås som upplevda eller faktiska krav på det konstnärliga innehållet. Effekterna av de justeringar som gjorts i regleringsbrev och av ansvariga myndigheter behöver följas upp och utvärderas, för att se om ytterligare steg behöver tas för att säkra den konstnärliga friheten. Arbetet med styrelsetillsättningar vid de statliga kulturinstitutionerna bör även fortsättningsvis inriktas på att separera politiken från beslut om konst- och kulturstöd.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

3. Framtidens kulturpolitik, punkt 2 (MP)

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkandena 14 och 16.

Ställningstagande

För att visionen om kultur för alla ska bli verklighet behöver arrangörer ha långsiktiga förutsättningar för att kunna arrangera i hela landet. Alla ska kunna uppleva evenemang live oavsett var i Sverige man bor. Här är anslagen till det fria kulturlivet en viktig fråga men även lokalfrågan tar allt större plats i diskussionerna. Här behöver politik, näringsliv och kulturaktörer komma samman för att diskutera möjliga lösningar. Det är inte rimligt att den fria kulturen och livekulturen trycks allt längre bort från städernas centrum, eller inte har några spelplatser alls i mindre orter runt om i landet. Det bör därför tillsättas en utredning för att stärka livemusikens och den fria kulturens förutsättningar.

Det har nu gått ett antal år sedan den senaste kulturutredningen och en översyn av de kulturpolitiska målen gjordes och mycket har hänt i samhället sedan dess. Det är rimligt att konstnärers villkor får ta plats även i de kulturpolitiska målsättningarna eftersom det är en grundläggande förutsättning för ett fritt och starkt kulturliv. Även frågan om konstens frihet, digitaliseringen, följderna av pandemin samt barn och ungas rättvisa tillgång till kultur bör vara fokusområden för en ny kulturpolitisk utredning. En ny kulturutredning bör därför tillsättas under den nuvarande mandatperioden.

4. Nationella minoriteters språk och kultur, punkt 3 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Angelika Bengtsson (SD), Jonas Andersson (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:988 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkandena 3, 6 och 8 samt avslår motionerna

2022/23:1214 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 8–10 och

2022/23:2098 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

Det sydsamiska kulturcentret Gaaltije bedriver en mångfacetterad verksamhet som syftar till att främja det sydsamiska språket, dess kultur och historia, men också samiskt näringsliv i regionen. Gaaltije fyller en viktig funktion i bevarandet av såväl det sydsamiska språket som dess kulturarv. Det är viktigt att utreda vilka resurser som krävs för att säkra Gaaltijes framtida fortlevnad. Tidigare förbud mot att tala det egna modersmålet i skolan bidrog starkt till att talandet av de samiska språken minskade och att den nya generationen inte fick möjligheten att lära sig språket ordentligt. Särskilt utsatt har sydsamiskan varit eftersom språkbytesprocessen har pågått under en längre tid i det sydsamiska området jämfört med det nordsamiska. I området togs många nybyggen upp från 1600-talet och långt in på 1800-talet. Det dominerande språket blev svenska även på grund av att man undanträngde renskötseln mer och mer. Det är av stort värde att arbeta för bevarandet av de samiska språken eftersom samerna är ett urfolk i Sverige och de samiska språken är en del av såväl det samiska kulturarvet som det svenska.

I Norge inrättade man en samisk högskola i Kautokeino 1989, det enda helt samiska högre utbildningsinstitutet. Den samiska högskolan i Kautokeino inriktar sig i första hand mot samer i norra Norge med samiska som modersmål och nordsamiska är det huvudsakliga undervisningsspråket. Det kan således finnas mycket begränsade möjligheter för samer som talar ett annat samiskt språk, samer med norska/svenska/finska som modersmål eller övriga intresserade av den samiska kulturen att studera vid högskolan. Med anledning av detta är det av stor betydelse att tillsammans med övriga nordiska länder med samisk befolkning inrätta ett gemensamt samiskt språkcentrum, för att säkra den samiska utbildningen och forskningen i Sápmi även för icke nordsamisktalande studenter och forskare. Det är dock viktigt att studenter har möjlighet att studera på sitt samiska språk och/eller på svenska.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

5. Nationella minoriteters språk och kultur, punkt 3 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1214 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 8–10,

bifaller delvis motion

2022/23:2098 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 11 och

avslår motion

2022/23:988 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkandena 3, 6 och 8.

Ställningstagande

Situationen för de samiska språken i Sverige är mycket allvarlig. Trots insatser för revitalisering under de senaste decennierna är de fem samiska språken nordsamiska, lulesamiska, pitesamiska, umesamiska och sydsamiska fortfarande klassade som hotade språk av FN:s organisation för utbildning, vetenskap och språk (Unesco). Århundraden av assimileringspolitik har inneburit att många samer aldrig eller endast bristfälligt har fått lära sig sitt eget språk. Sametinget har ansvar för att leda det samiska språkarbetet och arbetet utförs med utgångspunkt i ett språkpolitiskt handlingsprogram som Sametingets plenum fastställer. För att synliggöra och stärka Sametingets ansvar för det samiska språkarbetet som ett led i ökat självbestämmande för det samiska folket behövs en särskild samisk språklag. Syftet är att säkerställa det samiska folkets språkliga rättigheter utifrån Sveriges folkrättsliga åtaganden. Regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att i nära samarbete med Sametinget och det samiska samhället ta fram ett förslag till samisk språklag.

Kungl. bibliotekets årliga statistik visar att antalet titlar på de nationella minoritetsspråken i många fall är obefintliga eller mycket få i förhållande till det övriga beståndet. Det är också stora skillnader mellan olika län. Det finns dock möjligheter att köpa in medier på nationella minoritetsspråk via andra länder. I Norge ges det ut betydligt fler titlar på samiska om man jämför med utgivningen i Sverige. Ytterligare en möjlighet att öka utbudet av böcker vore att fördjupa samarbetet när det gäller utlåning mellan bibliotek i olika länder. Regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över ett möjligt samarbete

mellan de nordiska biblioteken för att det ska bli möjligt att låna böcker från andra nordiska länder på olika samiska språk.

Giron Sámi Teáhter har sitt säte i Kiruna med egen scen, lokaler och administration. Förutom att Giron Sámi Teáhter är det samiska folkets teater är det även en kunskapsbank i språk och kultur för hela det samiska området. Ett pilot- och utvecklingsarbete pågick 2017–2020 med uppdrag att utreda och klarlägga hur Giron Sámi Teáhter kan utvecklas till en samisk nationalscen. Jag anser att en nationalscen för Sápmi bör inrättas och att regeringen bör ta initiativ till att inrätta en nationalscen för Sápmi.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

6. Nationella minoritetens språk och kultur, punkt 3 (MP)

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2098 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 11,
bifaller delvis motion
2022/23:1214 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10 och
avslår motionerna
2022/23:988 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkandena 3, 6 och 8 samt
2022/23:1214 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Det krävs fortsatta satsningar på språk, utbildning och kultur. Det samiska språket och den samiska kulturen har på många platser i Sápmi helt eller delvis försvunnit. De samiska barnen drabbas hårt av att samhället inte klarar av att möta behoven av förskola och undervisning i och på samiska. Språkcenter för fler samiska språk behövs. Jag vill också att behovet av offentliga handlingar på samiska språk utreds i samråd med Sametinget.

Samiska kulturinstitutioner behöver en tryggare ekonomisk grund och en större självständighet. Det allmänna måste tillhandahålla relevant och korrekt information om de språkliga rättigheter som gäller de nationella minoriteterna. Det är viktigt att verka för fler samiska museer och kulturinstitutioner genom att stärka stödet till Sametinget. Giron Sámi Teáhter, en arena för scenkonst som vänder sig till alla samer, är ett gott exempel på en viktig kulturell verksamhet som fortsättningsvis behöver stöd. Teatern bör få ett uppdrag som nationalscen. Jag anser också att stödet till det samnordiska språksamarbetet

Sámi Giellagáldu ska permanentas. Sámi Giellagáldu har stor betydelse för bevarandet av de samiska språken.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

7. Språkcentrum för minoritetsspråken, punkt 4 (C, MP)

av Amanda Lind (MP) och Anne-Li Sjölund (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1474 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4 samt

2022/23:1881 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 16.

Ställningstagande

Nationella språkcentrum ska ge stöd och kunskap som underlättar för de nationella minoriteterna att behålla, ta tillbaka och utveckla sitt språk. Regeringen gav i december 2021 Institutet för språk och folkminnen i uppdrag att ansvara för språkcentrum för finska, jiddisch, meänkieli och romani chib under perioden 2022–2024. Språkcentrumen ska aktivt främja och stimulera ökad användning av språken, bistå med sakkunskap och sprida kunskap om språken och hur de kan revitaliseras. De nationella minoriteternas kulturer och språk måste få ett brett stöd och det allmänna måste tillhandahålla relevant och korrekt information om de språkliga rättigheter som gäller för de nationella minoriteterna.

Förutom att skapa språkcentrum för de nationella minoriteterna pågår även ett arbete med att skapa särskilda resursbibliotek för de nationella minoritetsspråken. Kungl. biblioteket har i uppdrag att inrätta resursbibliotek för de nationella minoritetsspråken. Enligt bibliotekslagen ska de nationella minoriteterna ägnas särskild uppmärksamhet och garanteras likvärdig biblioteksverksamhet i hela landet. Resursbiblioteken har även till uppgift att stödja och bidra med kompetensutveckling, konsultativ verksamhet och medieförsörjning till övriga bibliotek. Resursbiblioteken ska arbeta för att stärka de nationella minoriteternas utveckling av en flerkulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket. De pågående satsningarna på språkcentrum, resursbibliotek och språkrevitalisering har för närvarande ingen tryggad finansiering efter 2024. Vi anser därför att det är viktigt att säkra finansiering även efter perioden 2022–2024 för att språkcentrum och bibliotek långsiktigt ska kunna genomföra sina uppgifter.

8. Språkfrågor, punkt 5 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Angelika Bengtsson (SD), Jonas Andersson (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1955 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 5 och 6 samt avslår motion

2022/23:1326 av Carita Boulwén (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Språket är det huvudsakliga medlet för kommunikation i ett samhälle. Språket är därför en integrerad del av kulturen. Språket är levande och föränderligt av naturen. Det anpassar sig efter den sociala gemenskap vi befinner oss i och språket kan därför vara inkluderande och exkluderande på samma gång. Olika grupper i olika sammanhang utvecklar en egen version av språket med egna uttryck. Det är därför viktigt att ett samhälle har en god balans mellan olika gruppers unika uttryckssätt samtidigt som samtliga medborgare vid behov har förmåga att uttrycka sig på ett för riket gemensamt sätt. Språkrådet bör inte enbart övervaka språkets utveckling utan ska aktivt verka för att upprätthålla en viss nivå av språklig likriktning över landet och ett visst bevarande av språklig självständighet. Svenska skrivregler och ord ska aktivt förvaltas av Språkrådet och samtliga offentliga institutioner. Vi vill att Språkrådet ska ta på sig rollen att säkra att språket inte är en barriär för kommunikation i landet i balans med en hänsyn till lokala språkvarianter och språkets organiska utveckling. Offentliga institutioner bör prioritera ett rikt och adekvat språk framför en förenkling av språket eftersom en förenkling av språket på sikt försämrar språksvaga individers möjlighet att utveckla sitt ordförråd vilket minskar deras möjligheter till demokratiskt deltagande.

I språklagen garanteras rätten för vårt lands invånare att ha tillgång till, lära sig och använda det svenska språket. Lagen ger också en särställning till de fem nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket. Redan när förslaget till språklagen behandlades kommenterade Handisam, vars verksamhet numera ligger under Myndigheten för delaktighet, att frågan om punktskrift inte berörs. Det är märkligt att punktskriften inte omnämns i språklagen och att det inte finns ett uttalat krav som rör rättigheten att lära sig punktskrift för den som är synskadad och har behov av det. Vi föreslår att språklagen ändras i enlighet med Handisams förslag eller med annat likvärdigt

förslag. Även om punktskriften inte är ett eget språk så är det ett avgörande verktyg för synskadade att tillgodogöra sig svenska språket.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

9. Litteratur och läsande, punkt 6 (S)

av Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Annette Rydell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 9,

bifaller delvis motion

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 39 och

avslår motion

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

Vi är bekymrade över den rådande situationen när det gäller barns läsförståelse. Av landets 15-åringar är det 18 procent som inte når upp till basnivån i läsförståelse, vilket är grundläggande för fortsatt lärande. Samtliga undersökningar av skolelevers läskunskaper konstaterar att det finns samband mellan elevers läsförmåga och deras familjers socioekonomiska status. En rad internationella och svenska undersökningar pekar på att ungas bristande läsande även handlar om konkurrensen mellan boken och de skärmar vi ständigt använder. Enligt Svenska Förläggareföreningen har svenska ungdomar ett påfallande lägre intresse för frivillig läsning än ungdomar i andra länder. Vi noterar att regeringen trots detta inte lägger fram kraftfulla utbildningsambitioner för ökad läskunnighet. Regeringen gör inte heller några satsningar på skolbibliotek. Vi vill att regeringen i stället utvecklar sina ambitioner för ökat läskunnande och ökad läsning.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

10. Litteratur och läsande, punkt 6 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8 och
avslår motionerna

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 9 och

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 39.

Ställningstagande

Nya läs- och köpbeteenden påverkar bokutgivningen och förstås i slutändan författarna. Allt färre köper fysiska böcker i bokhandeln, man beställer böcker på nätet i stället, och allt fler söker sig till e-böcker och strömmade ljudböcker på prenumerationstjänster. Både författare och förlag utan egna streamingtjänster beklagar den starka ställning som ett fåtal aktörer har fått på den här nya stora marknaden. De nya affärsmodellerna har inneburit lägre ersättningar per läst bok och avtalen mellan strömningsplattformarna och förlagen är inte transparenta för författarna. Detta kan i förlängningen ge färre utgivna böcker på svenska när färre har råd att försörja sig som författare.

Illustratörer går samma öde till mötes eftersom de inte får någon ersättning alls när deras böcker strömmas och ingen ser bilderna. Det finns en risk att färre förlag vågar satsa på kvalitetslitteratur eller mindre lästa genrer när läsvanor och marknad är i snabb förändring. Det har funnits en diskussion om huruvida litteraturstödet, som i dag är ett efterhandsstöd, borde övergå till förhandsstöd för att underlätta finansieringen för de mindre förlagen. Förslaget är intressant och frågan bör ses över. Regeringen bör tillsätta en utredning som ser över litteraturstödet och möjligheten att övergå från ett efterhandsstöd till ett förhandsstöd och vilka möjliga utfall det skulle ge.

11. Litteratur och läsande, punkt 6 (MP)

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 39 och
avslår motionerna

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8 och

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 9.

Ställningstagande

Miljöpartiet har i regeringsställning genomfört ett stort paket för läsfrämjande med tidiga läsinsatser för barn och föräldrar och detta arbete måste fortsätta. Att alla unga ska ha en stark läsförmåga är en helt avgörande demokratifråga. Det har visat sig att pojkar läser mindre än flickor, och därmed ökar risken att pojkar halkar efter i såväl studieresultat som möjligheter att aktivt delta i samhällsdebatten. Pojkar och flickor ska mötas med samma höga förväntningar i skolan och erbjudas samma möjligheter att utvecklas och lyckas i sina studier. Destruktiva mansnormer upprätthåller en antipluggkultur bland pojkar, och pojkars sämre skolresultat påverkar deras framtid. Regeringen bör därför bl.a. satsa på lärarna och genomföra fler läsfrämjande insatser.

Detta bör riksdagen regeringen till känna.

12. Kulturkanon, punkt 7 (S, C, MP)

av Amanda Lind (MP), Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S),
Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S), Anne-Li Sjölund (C) och
Annette Rydell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Regeringen har i budgetpropositionen för 2023 aviserat att den vill utreda införandet av en kulturkanon, bl.a. en litterär kanon. Vi anser att det saknas en analys av varför en kulturkanon behövs och vad den ska tjäna för syfte. Vår uppfattning är att detta är en symbolisk åtgärd för att åstadkomma en kulturell enighet i Sverige. När det gäller litteraturens område skulle en kanon rentav kunna vara kontraproduktiv och skapa ett statligt rättesnöre för vad som är god

litteratur, tvärtemot den gängse uppfattningen att politiken ska hålla armlängds avstånd. I och med att en syftesbeskrivning inte gjorts riskerar införandet av en kulturkanon att åtgärda icke existerande problem. Att Sveriges unga ska bli läsande vuxna bör vara det självklara kulturpolitiska målet. I stället fokuserar regeringen på att Sveriges unga ska ha hört talas om verk, veta utgivningsåret och en kort beskrivning om vad verket handlar om.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

13. Bibliotek, punkt 8 (S)

av Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Annette Rydell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 7 och avslår motionerna

2022/23:486 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S),

2022/23:971 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 7 och 9,

2022/23:1983 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ulrika Heindorff (båda M) och

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att alla i Sverige ska ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet, oavsett bakgrund och efter vars och ens särskilda förutsättningar. Genom satsningen Stärkta bibliotek avsatte den socialdemokratiska regeringen 250 miljoner kronor årligen 2018–2020. Enligt Statens kulturråd har stödet fått god spridning och möjliggjort för folkbiblioteken att utveckla sin verksamhet. Satsningen fick fortsatt finansiering om 150 miljoner kronor 2021 och 75 miljoner kronor per år 2022–2023. Samtliga kommuner sökte och beviljades bidrag under 2020, vilket innebar en ökad tillgänglighet och ett ökat utbud av biblioteksverksamhet i hela landet. Statens kulturråd uppger att flera bibliotek har fått planera om olika insatser under pandemin, samtidigt som det förekommit fler digitala läsfrämjande satsningar. Ett flertal ansökningar har även fokuserat på tillgänglighet för personer med kognitiv funktionsnedsättning efter att Statens kulturråd publicerade en kunskapsöversikt inom området. Vi anser att

satsningarna ska fortsätta och att det är viktigt att även framöver värna de svenska folkbiblioteken.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

14. Bibliotek, punkt 8 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Angelika Bengtsson (SD), Jonas Andersson (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:971 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och avslår motionerna

2022/23:486 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S),

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 7 och 9,

2022/23:1983 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ulrika Heindorff (båda M),

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 7 och

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige är ett av världens mest digitaliserade länder samtidigt som stora delar av vårt samlade arv och källmaterial ännu inte är digitaliserat. Den otillräckliga digitaliseringen riskerar såväl bevarande som tillgänglighet för forskning i framtiden. Digitaliseringen skapar också nya möjligheter att synliggöra och levandegöra delar av vårt kultur- och kunskapsarv. Våra nordiska grannländer har i flera avseenden kommit betydligt längre i digitaliseringen av bibliotekstjänster och visat på flera möjligheter. För ökad nordisk likvärdighet och samordning bör det vara en uttalad ambition att Sverige under en tioårsperiod digitaliserar merparten av vad som har getts ut i landet. Det här kräver naturligtvis en nationell åtgärdsplan, vilket även den nationella biblioteksstrategin påpekat. Förslaget till nationell biblioteksstrategi understryker betydelsen av ett nationellt bibliotekskort som gäller vid landets samtliga bibliotek och leder till sökordsoptimering, länkade data, användning av existerande söktjänster och kollaborativa lösningar. Utöver det litterära arvet krävs tillgång till digitaliserade tidningar och tidskrifter, audiovisuellt material, utredningar och riksdagstryck. Regeringen bör gå vidare med föreslagna åtgärder.

I Sverige och på bibliotek världen över råder en norm om att upprätthålla tystnad och studiero. Stockholms stadsbiblioteks huvudbyggnad låter besökare förstå vikten av att upprätthålla denna norm genom sin arkitektoniska utformning som inger respekt för byggnadens innehåll och funktion. Bibliotekens funktion som kunskapsförmedlare och plats för kunskapsinhämtning är lika viktig idag som under biblioteksväsendets inrättande. Biblioteken är en bärande pelare i det demokratiska systemet, och därför får inte bibliotekens syfte och funktion slarvas bort i samtidens tillfälliga nycker och trender. Därför bör berörda myndigheter, aktörer, institutioner och organisationer få i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för hur biblioteksmiljön kan värnas och stärkas långsiktigt. Trygghet för och hänsyn mot såväl personal som besökare måste vara en självklarhet. Personer som inte har rätt att vistas i landet ska inte heller ha rätt att nyttja bibliotekens tjänster.

Bibliotekslagen specificerar att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt vissa prioriterade grupper. Dessa grupper är personer med funktionsnedsättning, personer som tillhör någon av de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska utöver de nationella minoritetsspråken. Vi stödjer till fullo att särskild uppmärksamhet riktas mot de nationella minoritetsspråken och personer med funktionsnedsättning. Däremot anser vi inte att gruppen personer med annat modersmål än svenska utöver de nationella minoritetsspråken bör vara en prioritet för det svenska biblioteksväsendet. Vi konstaterar att denna grupp är mycket omfattande och att det kan bli oerhört kostsamt och ansträngande för biblioteken att på ett trovärdigt sätt uppnå denna målsättning. Litteratur på andra språk än svenska och de nationella minoritetsspråken bör därför enbart vara aktuellt att prioritera i utbildningssyfte och i de fall en svensk upplaga av boken inte finns tillgänglig. Kravet att prioritera böcker på alla världens språk bör därför strykas från bibliotekslagen. Samtidigt är det viktigt att understryka att samlingar av utländsk litteratur givetvis har ett stort värde vilket gör det självklart att vårda de samlingar som finns och i mån av utrymme fortsätta att köpa in internationell litteratur där man anser det befogat. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

15. Bibliotek, punkt 8 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 7 och 9 samt

avslår motionerna
2022/23:486 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S),
2022/23:971 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 1–3,
2022/23:1983 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ulrika Heindorff
(båda M),
2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 7 och
2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Digitalisering och e-lån kan inte ersätta den kulturella mötesplats som folkbiblioteken är eller den kompetens som bibliotekarierna står för. Det är däremot ett effektivt sätt att bredda verksamheten, öka tillgängligheten och möta läsare på ett nytt sätt. Det som bl.a. försvårar den utvecklingen är att e-böcker i dag är låsta till det bibliotek som köpt in dem, vilket omöjliggör fjärrlån. Många bibliotek flaggar även för hur dyrt det är att låna ut e-böcker, betydligt dyrare än pappersböcker. Detta blir en påfrestning för folkbiblioteken som redan har en tuff ekonomisk situation. Författarförbundet larmar om att avsaknaden av ett nationellt grepp om digitaliseringsfrågor som denna riskerar att privatisera biblioteken inifrån eftersom e-böckerna tillhandahålls i appar som ägs av privata företag och som därmed kontrollerar utbudet. Det behövs därför politiska åtgärder för att lösa dessa problem. Regeringen bör tillsätta en utredning för att lösa bibliotekens problem med de höga kostnaderna för e-böckerna.

Redan i förslaget till nationell bibliotekstrategi 2019 föreslogs att arbetet för ett digitalt nationalbibliotek skulle påbörjas. Där skulle ansvaret för digitaliseringen av det litterära arvet kunna läggas och även en universell sökfunktion för att kunna nå bibliotekens resurser. I dag driver många olika bibliotek sina egna digitaliseringsprojekt och resultatet blir fragmentiserat och svårt att överblicka för vanliga läsare, studenter och forskare. Arbetet med ett digitalt nationalbibliotek behöver påbörjas för att detta ska kunna bli verklighet. Regeringen bör återkomma med förslag om hur Sverige kan få ett digitalt nationalbibliotek där det litterära arvet görs tillgängligt för alla.

Privatiseringarna av biblioteken riskerar att förändra bibliotekens kvalitetsnivå, oberoende och tillgänglighet och deras viktiga roll som mötesplatser för demokratiska samtal. Jag menar att biblioteken ska stå fria från styrning av marknadskrafterna och kommersiella intressen. Att privatisera bibliotek och verksamhet kan även leda till mer praktiska problem genom en fragmentisering av bibliotekssystemet. I dag kan stora delar av bibliotekens bestånd nås genom gemensamma lånekataloger, vid privatisering kommer biblioteken inte längre att kunna genomföra den typen av samverkan. Vidare är det stor risk att de ersättningssystem som kommunerna skapar när biblioteken läggs ut på entreprenad ger olyckliga incitament. Det finns exempel på att utlåningssiffrorna legat till grund för ersättning, vilket har lett till en prioritering av inköp av bästsäljare och böcker på andra språk har fått

stå tillbaka. Det är mycket olyckligt om en så viktig verksamhet som våra folkbibliotek ska stöpas om utifrån affärstänkande. Jag menar att det går på tvärs med bibliotekslagen och de nationella målen för kulturverksamheten. Jag anser därför att inga folkbibliotek ska drivas av vinstdrivande företag.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

16. Bibliotek, punkt 8 (MP)

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 2 och avslår motionerna

2022/23:486 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S),

2022/23:971 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 7 och 9,

2022/23:1983 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ulrika Heindorff (båda M) och

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 7.

Ställningstagande

De kulturpolitiska målsättningarna om rättvis tillgång till kultur är viktiga och bör ligga fast, t.ex. arbetet med jämställdhet och mångfald, men styrningen behöver formuleras så att de inte riskerar att kunna missförstås och leta sig in som upplevda eller faktiska krav på det konstnärliga innehållet. Jag vill att det ses över om lagstiftningen kan skärpas och bl.a. stärka skrivningarna om armlängds avstånd i bibliotekslagen.

17. Bibliotekariers yrkesroll, punkt 9 (S, MP)

av Amanda Lind (MP), Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Annette Rydell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 8.

Ställningstagande

I Tidöavtalet finns en punkt som säger följande:

Kommuner och myndigheter ska vara skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Det innebär att myndigheter som en person kan komma i kontakt med får ett ansvar för att säkerställa personens lagliga rätt att vistas i Sverige. Genom informationsplikten ska möjligheterna att leva i landet utan tillstånd försvåras.

I bibliotekslagen slås det fast att biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Nyckelorden i denna portalparagraf är ”för alla.” Inte för några utan för alla – och utan undantag. Därför är det ytterst problematiskt att den högerkonservativa regeringen med stöd av Sverigedemokraterna i Tidöavtalet lägger fram intentionen att skapa en anmälningsplikt som i praktiken skulle göra alla offentligtanställda – därmed även merparten av Sveriges bibliotekarier – skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Vi anser att detta är en oacceptabel ordning och utgör en allvarlig inskränkning i bibliotekslagens syftesbeskrivning samt folkbibliotekariernas yrkesroll. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

18. Konstnärernas villkor, punkt 10 (S)

av Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Annette Rydell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:472 av Mattias Jonsson och Dzenan Cisija (båda S) och avslår motionerna
2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 13,
2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt
2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkandena 3, 7–10 och 13.

Ställningstagande

Vår kultursyn utgår från att kulturarbetarna ska få en skäligen ersättning för sitt arbete. Så är det inte överallt i dag. De nuvarande ersättnings- och stödnivåerna gör att det fria kulturlivet påverkas negativt. I förlängningen kommer det att gå ut över kulturutbudet och de fria kulturarbetarnas möjligheter att livnära sig på sin konst. Den statliga utredningen *Konstnär – oavsett villkor?* gör en grundläggande analys av konstnärernas situation och konstaterar bl.a. att konstnärer har oregelbundna inkomster som kommer från många olika håll och kan vara av olika slag, t.ex. inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. De många olika inkomstkällorna gör att det är mycket svårt att veta hur stor ersättningen kan bli från socialförsäkringsförmåner som är baserade på den sjukpenninggrundade inkomsten. Kulturarbetarna som grupp nyttjar de olika förmånerna i socialförsäkringssystemet i mycket lägre grad än övriga befolkningen, trots att de har en lägre inkomst. Kulturarbetarna har i mindre grad kollektivavtalad tjänstepension. Det betyder också att kulturarbetarna riskerar mycket låga pensioner. Goda och hållbara villkor för kulturarbetarna är en viktig del av välfärdspolitiken och en förutsättning för ett rikt och mångfacetterat kulturliv av hög kvalitet. Vi vill att socialförsäkringssystemet ska vara tryggt för alla, inklusive konstnärer. Den socialdemokratiska regeringen tillsatte en utredning för att se över reglerna för sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Syftet med översynen är att få till ett mer modernt system för ökad trygghet och förutsägbarhet samt stärkt kvalitet i handläggningen. Vår förhoppning är att utredningen får fortsätta sitt arbete och att regeringen på lämpligt sätt hör samman utredningens förslag under våren 2023.

Tryggheten för konstnärer och kulturarbetare bör stärkas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

19. Konstnärernas villkor, punkt 10 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Angelika Bengtsson (SD), Jonas Andersson (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2022/23:472 av Mattias Jonsson och Dzenan Cisija (båda S),

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 13 och

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkandena 3, 7–10 och 13.

Ställningstagande

Arbetsvillkoren i kulturlivet har de senaste decennierna gått mot osäkra korta anställningar. Svagheterna med den s.k. gig-ekonomin blev tydliga under coronapandemin, särskilt inom kulturlivet och scenkonsten i och med att deras verksamheter inte kunde bedrivas på grund av de begränsningar som infördes för allmänna sammankomster. Även om branschen försökte lösa situationen med olika initiativ, klargjorde pandemin att situationen för branschen inte är hållbar, och många aktiva scenkonstnärer kunde inte ta del av samhällets skyddsnet på samma sätt som andra, exempelvis när det gällde arbetslöshetsersättning. Systemet har högre krav på anställning än vad som gäller för många i branschen, även om dessa personer inte varit utan arbete innan pandemin. Det blev även tydligt att en större satsning borde göras vad gäller avtalsskrivning och kontrakt, vilket också gjordes i syfte att skydda bägge parter vid upphandling och inköp.

Det är bra att branschen på detta sätt rannsakade sig själv vad gäller de problem som uppstod kopplat till avtal och kontrakt. Scenkonsten och kulturbranschen i stort är en del av landets informationsdelningssystem, och branschens frihet är viktig för demokratin. Kulturbranschens försvagning under pandemin innebär en risk eftersom det ger staten utökad möjlighet att ta kontroll över branschen. De utredningar som tillsattes under och strax efter coronapandemin, *Från kris till kraft - återstart för kulturen (SOU 2021:77)* och *Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (SOU 2022:44)*, visar på hur komplex kulturbranschen är. Det är fortfarande angeläget att bevaka och åtgärda de problem som uppstod och kvarstår, under och efter pandemin. Inte minst anställningsformer är en sådan fråga som bör prioriteras. En utredning bör tillsättas om frilansares arbetsvillkor.

Den svenska scenkonstbranschen och kulturlivet i stort är i dag i hög grad beroende av offentliga medel. Det är problematiskt att kulturlivet, däribland scenkonsten, är så beroende av staten eftersom den är en del av den fria åsiktsbildningen och förmedlandet av idéer i samhället. En alltför dominant offentlig finansiering kan således innebära en risk för betydande statlig påverkan på samhällssamtalet. Kulturen behöver oftast ha en finansiär i ryggen, och den som är ekonomiskt beroende är inte fri. Genom en mångfald av finansiärer och aktörer kan fler idéer komma till uttryck inom kulturlivet. Fler finansieringsaktörer kan även leda till en tryggare situation för scenkonstnärer och kulturskaparna som helhet. I Danmark har exempelvis näringslivet en aktivare roll i kulturens finansiering. Sverige behöver få till en kulturförändring inom näringslivet för att få kapitalstarka personer att i högre grad delta i finansiering av det svenska kulturlivet. För att uppnå detta behöver vi utreda om incitamentsstrukturerna för kulturdonationer kan förbättras. Förslagsvis tar vi intryck från grannlandet Danmark, som använder sig av stiftelser för finansiering av kulturlivet i högre grad än vad vi gör i Sverige. Formerna för hur det kan bli möjligt att stärka incitamenten för andra aktörer

att delta i kulturlivets finansiering bör utredas skyndsamt och genomföras omgående.

20. Konstnärernas villkor, punkt 10 (C)

av Anne-Li Sjölund (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 13 och avslår motionerna

2022/23:472 av Mattias Jonsson och Dzenan Cisija (båda S),

2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkandena 3, 7–10 och 13.

Ställningstagande

Det behövs åtgärder för att ge bättre och mer rättvisa villkor för kulturella och kreativa näringar samt det fria kulturlivet. Det finns behov av att utreda delar av kulturpolitiken, bl.a. behövs en översyn av momsens inom kulturområdet där även frågan om momsens för företagare inom musik kan rymmas. För att underlätta för kulturarbetare att vara företagare bör det också erbjudas utbildning i entreprenörskap på de konstnärliga högskolorna och folkhögskolorna. Ett annat sätt att underlätta för kulturskapare kan vara att se över möjligheten att samla information på ett ställe om vilka typer av stöd som finns så att sökande också kan få en överblick över bl.a. ansökningstider. Brist på arbetskraft i vissa yrken är en annan faktor som kan göra en återgång efter pandemin för delar av kulturlivet svårare. Till detta kommer nu också de höga elpriserna som medför en påfrestning för många verksamheter. Det behövs ett mer långsiktigt arbete för att göra kulturlivet mindre sårbart för framtida kriser och även en beredskap att sätta in nödvändiga åtgärder.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

21. Konstnärernas villkor, punkt 10 (MP)

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkandena 3, 7–10 och 13 samt avslår motionerna

2022/23:472 av Mattias Jonsson och Dzenan Cisija (båda S),

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 13 och

2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

För en reell konstnärlig frihet krävs att det finns rimliga villkor för konstnärer att verka. De enskilda kulturskaparna tillhör kulturlivets absoluta fundament. Den konstnärliga utvecklingen är beroende av att professionella konstnärer och kulturskapare har möjlighet att arbeta under rimliga villkor i hela landet. Det är förstås för de verksamma egen skull, men också för att människor ska våga söka sig till yrket så att vi får ett brett, levande och mångfacetterat kulturliv i hela landet. Det behövs en bredd av insatser.

Anslagen till stipendierna bör därför ses över. Jag vill även se en funktion inom Försäkringskassan med specialkompetens om konstnärers och kulturarbetares sociala trygghet.

Det bör finnas en inriktning att skapa fler trygga anställningar inom offentligt finansierad scenkonst- och kulturverksamhet. Systemet med konstnärsallianser är ett sätt att möjliggöra trygga arbetsvillkor för många. De statliga medlen till allianserna har under åren bidragit till att öka frilansares sociala och ekonomiska trygghet, avlasta arbetslöshetskassan, utveckla matchning och förmedling samt stimulera den konstnärliga utvecklingen. Det är ett system som är viktigt att värna och utveckla, exempelvis genom att utreda om fler yrkeskategorier kan omfattas av systemet.

Drygt 70 procent av de tillfrågade utställningsarrangörerna uppgav 2021 vid en undersökning av Statens kulturråd att de följer avtalet om medverkans- och utställningsersättning (MU-avtalet). Att följa MU-avtalet ska vara en självklarhet för arrangörer. I regleringsbrevet för 2021 fick Statens kulturråd i uppdrag att göra en uppföljning av efterlevnaden och tillämpningen av MU-avtalet bland statliga och andra aktörer. De statliga utställningsarrangörerna är den kategori som följer MU-avtalet i störst utsträckning. Det är också de statliga arrangörerna som är juridiskt bundna att följa avtalet. Regionala arrangörer tillämpar MU-avtalet i nästan lika stor utsträckning som statliga

aktörer. Användningen av MU-avtalet har alltså ökat sedan 2013 och många i undersökningen är positiva till vad avtalet inneburit för konstnärernas villkor. Samtidigt anger närmare 20 procent att de inte följer MU-avtalet. Att anslå mer pengar kan vara ett sätt att underlätta för arrangörer, liksom att stärka anslagen till den regionala kulturen. MU-avtalets utformning bör även ses över för att se om konstnärers villkor ytterligare kan stärkas inom ramen för avtalet.

Hot och hat drabbar röstbärare världen över, och konstnärer och kulturarbetare är en utsatt grupp. Det är viktigt att fortsätta arbetet för att motverka hot och hat mot konstnärer i Sverige.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

22. Kultur i hela landet, punkt 11 (S)

av Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Annette Rydell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3 och

avslår motionerna

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 1–4, 8, 11 och 17,

2022/23:979 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 6,

2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 2,

2022/23:1169 av Per-Arne Håkansson och Rose-Marie Carlsson (båda S),

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12,

2022/23:1614 av Martin Ådahl (C),

2022/23:1672 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 37,

2022/23:1673 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 22 och

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 19 och 20.

Ställningstagande

I juni 2022 tillsatte den socialdemokratiska regeringen en utredning för att se över kultursamverkansmodellen i syfte att bl.a. hitta sätt att få mer kultur i hela landet. Kultursamverkansmodellen har funnits sedan 2011 och omfattar samverkan mellan staten, regionerna och kommunerna, det civila samhället och de professionella kulturskaparna. Syftet med kultursamverkansmodellen är att den ska bidra till de nationella kulturpolitiska målen, ge ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer och föra kulturen närmare medborgarna. Utredningen ska redovisas senast den 29 september

2023. Denna utredning är ytterst viktig och prioriterad för oss. Vi ser fram emot utredningens förslag och vill att regeringen utvecklar och värnar kultursamverkansmodellen.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

23. Kultur i hela landet, punkt 11 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Angelika Bengtsson (SD), Jonas Andersson (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:979 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 6 och

2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 2 och

avslår motionerna

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 1–4, 8, 11 och 17,

2022/23:1169 av Per-Arne Håkansson och Rose-Marie Carlsson (båda S),

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12,

2022/23:1614 av Martin Ådahl (C),

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 37,

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 22,

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3 och

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 19 och 20.

Ställningstagande

Svensk folkmusiktradition är en viktig och levande del av vårt immateriella kulturarv. Runt om i Sverige förs folkmusikarvet vidare och utvecklas i musik- och kulturskolor, spelmanslag och vid spelmansstämmor för att nämna några arenor. Folkmusikens hus i Rättvik är Dalarnas folkmusikcenter. Folkmusikens hus olika projekt gör det möjligt att uppleva både folkmusikens historiska och nutida toner. Syftet är att sprida kunskap och intresse kring folkmusik och folkdans, både som spännande historia och som en kreativ del av nutida musikliv. Finansieringen sker i dag till hälften genom bidrag från landsting och kommuner och i övrigt genom tillfälliga statliga projektbidrag och egenintäkter. För att säkra folkmusikens fortlevnad och utveckling vill vi att en utredning tillsätts för att se över möjligheter och förutsättningar att göra Folkmusikens hus till ett nationellt folkmusikcenter och därmed säkra en stabil och långsiktig finansiering för verksamheten.

Även Riksteatern är en viktig verksamhet för att tillgängliggöra kulturupplevelser över hela landet. Därför vill vi utveckla och bredda Riksteatern så att fler kulturutövare kan få en säker och trygg anställning. Vi vill att fler dansare, skådespelare, musiker och andra scenkonstutövare ska kunna bli delaktiga i Riksteaterns arbete och anställningar. I dag försörjer sig många kulturutövare på projektanställningar som oftast är kortvariga, allt ifrån några dagars arbete till månader. För att säkerställa en trygg försörjning och tryggare SGI, anser vi att fler bör få långvariga anställningar på våra scener runt om i landet.

24. Kultur i hela landet, punkt 11 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12 och avslår motionerna

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 1–4, 8, 11 och 17,

2022/23:979 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 6,

2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 2,

2022/23:1169 av Per-Arne Håkansson och Rose-Marie Carlsson (båda S),

2022/23:1614 av Martin Ådahl (C),

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 37,

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 22,

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3 och

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 19 och 20.

Ställningstagande

Ideella organisationer och civilsamhället är en avgörande del i hur mycket kultur som tillgängliggörs och förvaltas runt om i landet. Genom små föreningar, oftast med lika små resurser, förvaltar och tillgängliggör man platser och byggnader, visar scenkonst och bildkonstverk m.m. från norr till söder. Ofta pusslas ekonomin i föreningarna ihop med hjälp av biljettintäkter och mindre bidrag. Det är därför svårt att göra större investeringar eller möta större problem. Under coronapandemin hade få föreningar ekonomiska muskler att ställa om till digital verksamhet och söka särskilda krisstöd. Under de senaste åren har ifrågasättandet av civilsamhället ökat. Vi ser bl.a. en minskad tillit från bidragsgivande myndigheter och en politisk debatt där

kontentan är att stöd ska dras in. Nationella musikorganisationer har t.ex. inte längre fått fördela bidrag till sina lokalföreningar. Det finns en poäng med att låta nationella samarbetsorganisationer fördela bidrag till sina lokala medlemsorganisationer, på samma sätt som inom idrottsrörelsen. Delvis för att organisationerna själva har bättre insikt i verksamheten och hur bidragen bäst kommer till nytta men också för att principen om armlängds avstånd bättre kan upprätthållas i bidragsgivningen. Jag vill därför att regeringen ska utreda förutsättningarna för att låta fler nationella samarbetsorganisationer fördela bidrag till sina lokala medlemsorganisationer i enlighet med den modell som i dag tillämpas för idrott och friluftsliv.

25. Kultur i hela landet, punkt 11 (C)

av Anne-Li Sjölund (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 1–4, 8, 11 och 17,

2022/23:1614 av Martin Ådahl (C),

2022/23:1672 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 37 och

2022/23:1673 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 22 och

avslår motionerna

2022/23:979 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 6,

2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 2,

2022/23:1169 av Per-Arne Håkansson och Rose-Marie Carlsson (båda S),

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12,

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3 och

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 19 och 20.

Ställningstagande

Coronapandemin har fått stora effekter på kulturlivet. Effekter som riskerar att få långvariga konsekvenser. Situationen har blivit väldigt svår för många av de som arbetar inom kultursektorn. Kvarvarande effekter från coronapandemin behöver följas upp för att se om ytterligare åtgärder kan behövas för att säkra ett starkt kulturliv i hela landet även framöver när kulturlivet startar upp. Vidare behöver också konsekvenserna av pandemin för tillgängligheten till kultur för barn och unga studeras och åtgärder tas fram.

Alla, oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation, ska ha möjligheter att delta i kulturliv som rymmer både professionellt buret

kultur och amatörers skapande. Det engagemang som frodas i kulturliv, civilsamhälle och debatt är ett kitt som fogar samman samhället. Kultur stärker självförtroende och gör att fler tar till vara yttrandefriheten. Det stärker i sin tur delaktigheten och demokratin i vårt samhälle. Fler vägar behöver öppnas för de som inte tidigare har haft möjligheten att ta del av olika former av kultur.

Det är av stor betydelse att främja ett brett kulturliv där nya digitala kulturella uttryck och mångkultur verkar sida vid sida med traditionella kulturformer och där kulturella och kreativa näringar har goda förutsättningar. Det behövs dock mer rättvisa villkor för det fria kulturlivet och de kulturella och kreativa näringarna. Det kan handla om allt från regelförenklingar till översyn av skattesatser.

Det finns hinder som politiken hittills haft extra svårt att avhjälpa. Det handlar om den ojämlika tillgången till kultur i olika delar av landet, och fler förslag behövs för att komma till rätta med det. Det finns en stor ojämlikhet idag som bl.a. avgör vem som får rätt att uttrycka sig, det kan röra sig om personer som inte får samma möjlighet på grund av en funktionsnedsättning eller för att man inte har erbjudits en väg att utforska kulturen. Det vilar ett särskilt ansvar att skapa dessa förutsättningar för barn och unga, bl.a. genom att erbjuda kultur inom ramen för skolan och visa vägar mot föreningslivet. Tillgängligheten till kulturen för alla i hela landet behöver stärkas och säkras. Tillgång till ett brett kulturliv för alla är också en fråga om frihet.

För att lyfta kulturlivet i hela landet bör kultursamverkansmodellen stärkas och utvecklas. Vidare bör regionerna i samverkan med den nationella nivån ta fram en nationell kulturplan. Ytterligare ett sätt att skapa såväl nationellt som internationellt intresse för vårt kulturliv är att inrätta ett system för ett nationellt kulturhuvudstadsår. Tanken är att en svensk stad vartannat år får statusen nationell kulturhuvudstad. Då kan också mindre städer få uppmärksamhet och en chans att visa upp och särskilt utveckla sitt kulturliv.

En mer decentraliserad kulturpolitik kan bidra till ett kulturliv som mer utgår från regionala önskemål och förutsättningar och som därmed kan utvecklas på ett friare sätt i förhållande till den statliga kulturpolitiken. Det får se olika ut i olika delar av landet. Delar av den kultur som i dag ligger på staten bör föras över till regionerna och kultursamverkansmodellen bör utvecklas så att de regionala prioriteringarna får större genomslag.

En grundförutsättning för ett brett och fritt kulturliv i hela landet är att det finns en infrastruktur för denna bredd i kulturen. Delar av denna infrastruktur förutsätter offentlig finansiering. Att främja infrastrukturen snarare än projektmedel ökar friheten. Den kulturella infrastrukturen består av både offentliga, ideella och privata aktörer. Vi behöver kulturskolor, föreningsliv, studieförbund, samlingslokaler och såväl offentliga som privata museer och teatrar m.m. De kulturella och kreativa näringarna är också en del av denna infrastruktur. Detsamma gäller det kulturutbud som tillhandahålls genom public service. Vi behöver också den digitala infrastrukturen så att alla har möjlighet att ta del av och skapa själva även digitalt. Stöd till infrastrukturen gör att ett fritt kulturliv frodas.

De nationella kulturinstitutionerna kan också sprida sin verksamhet på olika sätt och göra den mer tillgänglig i hela landet. Ett sätt att åstadkomma detta är att låta ett antal framträdande regionala scener, exempelvis Dalhalla, även få status som nationella scener. Kungliga Operan skulle t.ex. återkommande kunna ha Dalhalla som sin scen under en tid varje år. Det skulle kunna lyfta både den speciella scenen och bidra till att locka nya besökare, inom landet och internationellt.

Vad som ovan anförs bör riksdagen ge regeringen till känna.

26. Kultur i hela landet, punkt 11 (MP)

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 19 och 20 samt avslår motionerna

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 1–4, 8, 11 och 17,

2022/23:979 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 6,

2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 2,

2022/23:1169 av Per-Arne Håkansson och Rose-Marie Carlsson (båda S),

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12,

2022/23:1614 av Martin Ådahl (C),

2022/23:1672 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 37,

2022/23:1673 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 22 och

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Föreningsliv och kultur är en central del av samhällsutvecklingen. Det lokala kulturlivet kan vara rikligt och inkluderande genom amatörteater, körer och en aktiv kulturskola, ofta med hjälp av ideella krafter. Civilsamhällets organisationer och aktiviteter, inte minst inom idrotten, skapar tillit och nya personliga kontakter som kan bidra till att minska sociala klyftor i samhället. Det krävs därför trygga och långsiktiga villkor för idéburna organisationer för att säkerställa en sådan utveckling. För att skapa likvärdiga möjligheter i hela landet behöver civilsamhället och dess samverkan med offentliga verksamheter stärkas. Detta kan ske via t.ex. idéburna, offentliga partnerskap. I syfte att tillgängliggöra kultur för fler i hela landet bör statliga

kulturinstitutioner även verka för att öka tillgången till kultur i hela landet. Jag menar också att det statliga anslaget till regionala kulturverksamheter bör öka.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

27. Ett rikt kulturliv, punkt 12 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Angelika Bengtsson (SD), Jonas Andersson (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:980 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) och avslår motion

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 25.

Ställningstagande

Kultur på recept är en modell som instiftades under alliansregeringens styre. Forskning visar att kulturupplevelser och kulturaktiviteter kan hjälpa till att stimulera och rehabilitera personer som stått utanför arbetsmarknaden länge. Framför allt gäller det personer som drabbats av stress, utbrändhet och stroke. Personer som varit isolerade under längre perioder och som därmed även kan ha tappat självkänslan och därför inte sökt sig tillbaka till arbetsmarknaden. På senare år har den här modellen utvecklats till att även omfatta fysisk aktivitet på recept (FaR) samt i vissa regioner även natur på recept. Konceptet är enkelt och vi vet genom flera forskningsresultat att naturen ger stora möjligheter till rekreation. Personer som lider av psykisk ohälsa har visat på goda resultat genom att vistas i naturen och ägna sig åt fysisk aktivitet. Eftersom psykisk ohälsa ökar i vårt samhälle måste vi dels jobba förebyggande, dels långsiktigt hållbart. Genom att utveckla förslaget om kultur på recept till att även omfatta fysisk aktivitet samt i förlängningen även natur på recept tror vi att fler kan ta sig ur sjukskrivning och dåligt mående. Eftersom kultur på recept är ett komplement till sjukvården anser vi att de forskningsresultat som finns bör användas och leda till att skarpa reformer utreds och sjösätts. Vi vill att kultur ska tas på allvar i vården, omfatta även fysisk aktivitet på recept och i förlängningen även natur på recept. Modellen bör implementeras och användas inom hälso- och sjukvården i hela landet.

28. Ett rikt kulturliv, punkt 12 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 25 och
avslår motion
2022/23:980 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD).

Ställningstagande

Jag vill att människor med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga, inte bara som besökare, åskådare eller användare, utan även som utövare av kultur och idrott. I dag är möjligheterna att delta begränsade på grund av bristande tillgänglighet, neddragningar av personlig assistans, bristande tillgång till kontaktpersoner och begränsningar i färdtjänst. Ansvar för ett tillgängligt kulturliv ligger på flera nivåer. Samarbetet mellan beslutsfattare på statlig, regional och kommunal nivå och fastighetsägare, byggherrar samt konst- och kulturlivets aktörer måste därför öka. För att öka kunskapen om vilka hinder det finns för en person med funktionsnedsättning att ta del av kultur bör även representanter från funktionshindersrörelsen vara delaktiga i arbetet. Jag vill att det ska ställas krav på ett funktionshindersperspektiv för all offentligt finansierad kultur och idrott, i syfte att bredda utbudet av tillgänglig kultur och arrangemang.

29. Satsningar på blåsmusik, punkt 13 (S, MP)

av Amanda Lind (MP), Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S),
Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Annette Rydell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:165 av Tomas Eneroth (S).

Ställningstagande

Sverige har stolta traditioner av att värna och utveckla blåsmusiken, inte minst genom omfattande verksamhet i landets kulturskolor, men också genom starkt engagemang i både amatörorkesterverksamheten och de professionella musikverksamheterna. I december 2021 gav den dåvarande regeringen tydliga direktiv till Statens kulturråd i regleringsbrevet att verka för att stimulera återväxten av blåsmusiker och att stärka blåsmusiken som konststart. Kulturrådet har tagit sitt uppdrag på allvar, både genom rundabordssamtal och genom att bevilja stöd till projekt för att främja återväxten av blåsmusiker. Det är viktigt att utveckla långsiktiga projekt i hela landet och återuppbygga en infrastruktur för blåsmusiken – öka rekryteringen och antalet orkestrar och stimulera samverkan mellan kulturskolor, musikutbildningar, amatörorkestrar och professionella orkestrar. Blåsmusiken behöver också nå ut till fler, vare sig det är genom konsertverksamheter eller via medierna. Det är därför viktigt att regeringen fortsätter och vidareutvecklar de satsningar på blåsmusik som initierades av förra regeringen. Budgetpropositionens besparing på den kommunala kulturskolan är ytterst olycklig och försämrar dessvärre förutsättningarna. Det krävs därför ett uttalat och tydligt stöd för en utvecklad satsning på blåsmusik.

30. Kungliga Operans byggnad, punkt 14 (S, MP)

av Amanda Lind (MP), Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Annette Rydell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 6.

Ställningstagande

Operahuset är i behov av omfattande renovering. Den tidigare alliansregeringen avsatte 2 miljarder kronor för detta ändamål. Det har under årens lopp framkommit att siffran saknade förankring i faktiskt underlag. Under den socialdemokratiskt ledda regeringen fick Statens fastighetsverk i uppdrag att göra en projektering för renoveringen. Den syftade till att åtgärda akuta brister i byggnaden, men mer omfattande utmaningar har under tiden framträtt. Operahuset saknar exempelvis repetitionsutrymmen för dansare och sångare och golvet på stora scenen lutar vilket utgör arbetsmiljöproblem för dansare och sångare. Projekteringen landade 2019 i förslaget om En ny Opera

i Operan (NOiO). Kostnaderna uppskattades till 4,3 miljarder kronor i 2021 års prisläge. I budgetpropositionen för 2022 anslogs 177 miljoner kronor för akut renovering av tak och fasad. Under våren 2022 har det framkommit att byggnaden är i ett betydligt sämre skick än befarat. Statens fastighetsverk har lämnat in en hemställan om att Operan akut skulle behöva stängas och renoveras. För att enbart hantera den akuta renoveringen av byggnaden finns en kalkyl om 3,2 miljarder kronor i 2030 års kostnadsläge. Operans bedömning är att verksamhet inte kommer att kunna bedrivas efter en sådan renovering och NOiO-alternativet saknar i nuläget en uppdaterad projektering. Mot bakgrund av detta bedömer vi att frågan om Kungliga Operans lokaler måste få en långsiktig och hållbar lösning. Detta är en fråga som vi menar bör beredas gemensamt över blockgränsen.

31. Bildkonst, arkitektur, form och design, punkt 15 (S)

av Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Annette Rydell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 11 och
avslår motion

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 15.

Ställningstagande

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Målet ska uppnås genom att begrepp som hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden, kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids, det offentliga agerar förebildligt, estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas tillvara och utvecklas, miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla, och samarbete och samverkan utvecklas inom landet och internationellt. Möjligheten att tillgängliggöra bild, form och konstantverk för allmänheten och skapa arbetstillfällen och goda villkor för konstnärer är till stor del beroende av att det finns en infrastruktur med arrangörer och utställare över hela landet. Därigenom kan konsten tillgängliggöras för publiken. Vi vill att regeringen fortsatt ska värna bildkonst, arkitektur och design.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

32. Bildkonst, arkitektur, form och design, punkt 15 (MP)

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 15 och
avslår motion

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 11.

Ställningstagande

Många konstnärer inom bild och form har svårt att försörja sig på sin konst, och sektorn har länge varit underfinansierad. Under mandatperioderna som gått har vi bl.a. tagit fram en ny konstnärspolitisk skrivelse, antagit en handlingsplan för bild- och formområdet, arbetat med tillämpningen av MU-avtalet och stärkt de permanenta anslagen till konstnärsstipendier. Det var ett viktigt steg att bild och form 2018 blev ett nytt utpekad område inom kultursamverkansmodellen. Enligt Statens kulturråds uppföljning av kultursamverkansmodellen 2020 får området emellertid en relativt liten del av de statliga och regionala bidrag som ges inom alla konstområden. Att ge utrymme för konst- och kulturområden med en svag regional struktur är prioriterat för verksamhetsbidragen inom samverkansmodellen sedan 2021. I den pågående utredningen om kultursamverkansmodellen är det rimligt att diskutera hur detta kan stärka bild- och formområdet ytterligare och på vilket sätt. Jag menar att en nationell strategi för att stärka bild- och formområdet kan vara ett möjligt nästa steg.

33. Internationalisering, punkt 16 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Angelika Bengtsson (SD), Jonas Andersson (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:979 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 4 och avslår motionerna

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 5,

2022/23:1366 av Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (båda KD) yrkande 3,

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 1 och

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 17.

Ställningstagande

För mer än hundra år sedan emigrerade flera tusen svenskar till Sydamerika, företrädesvis till Brasilien. Något tusental drog även söderut in i Argentina där man fann bördigare jord och bättre levnadsförhållanden. Denna utvandrar kategori är nästan helt okänd för gemene man i Sverige men än i dag finns en svensktalande befolkning kvar i den argentinska provinsen Misiones. Andra historiska svenskbygder som är mer eller mindre kända är den estländska västkusten och de intilliggande öarna i Östersjön, där det fram till andra världskriget fanns en svensktalande befolkning. Från Dagö i den estniska skärgården tvingades en stor del av svenskbefolkningen att utvandra till nyerövrade områden i Ukraina på 1700-talet, där Gammelsvenskby grundades. I Nordamerikas förenta stater finns över tusen svenska ort- och platsnamn som påminner om den svenska invandringens historia. Staten Minnesota är den som har flest svenskklingande platser och är, inte minst genom Vilhelm Mobergs utvandrarepos, den stat som vi mest förknippar med svenskamerikaner. I Finland talar drygt 5 procent svenska som modersmål genom den finlandssvenska minoriteten som främst finns längs delar av den finska väst- och sydkusten. Finland är ju också den enda historiska svenskbygd utanför Sverige där svenskan fortfarande är huvudspråk. Liksom för dagens invandrargrupper i dagens Sverige betyder självklart rötterna och traditionerna mycket för dessa svenskättlingar. Därför bör regeringen ge ett uppdrag till lämplig aktör, förslagsvis Institutet för språk och folkminnen, att bevara, levandegöra och samla kunskap om svenskbygdernas dialekter och kulturer. Regeringen bör åtminstone på något sätt uppmärksamma den stora grupp av svenskättlingar som slog sig ned i dessa historiska svenskbygder och samtidigt se över hur man skulle kunna upplysa allmänheten om deras historia och på något sätt uppmärksamma våra ättlingar.

34. Internationalisering, punkt 16 (C)

av Anne-Li Sjölund (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 5,
bifaller delvis motion

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 17 och
avslår motionerna

2022/23:979 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 4,

2022/23:1366 av Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (båda KD)
yrkande 3 och

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

För att fler människor ska kunna få nya och vidgade kulturella intryck är det viktigt att både sprida och utveckla vårt kulturliv genom internationella kontakter. Det kan exempelvis ske genom samarbete med vänorter, via våra ambassader och konsulat och genom direkt utbyte mellan aktiva kulturutövare. Detta är en mycket värdefull verksamhet som behöver få en omstart när den inte längre hindras av pandemirestriktioner. För ett vitalt kulturliv krävs även goda förutsättningar att sprida och ta del av kultur som skapats i andra länder. För att lyckas med detta och för att främja digitala företag är det viktigt att en gemensam digital marknad skapas i EU. Det kulturella utbytet med övriga världen bör öka. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

35. Internationalisering, punkt 16 (MP)

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 1 och

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 17,

bifaller delvis motion

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 5 och
avslår motionerna

2022/23:979 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 4 och

2022/23:1366 av Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (båda KD)
yrkande 3.

Ställningstagande

Det finns i dag 25 fristäder i Sverige, dvs. kommuner eller regioner som är anslutna till det internationella nätverket ICORN (International Cities of Refuge Network). Organisationen PEN är en nära samarbetspartner för fristäderna. Fristadsarbetet sker i dag i samarbete mellan Kulturrådet, andra berörda myndigheter och organisationer i det civila samhället samt med kommuner och regioner. Exempel på samarbetspartner har varit PEN, bibliotek, kulturhus, museer, studieförbund, Författarcentrum, skolor, Missionskyrkan, bokhandlare, filmfestivaler, fria teatergrupper, tidningar m.fl. Vilken roll man har som fristadskonstnär, beror på vilken roll man kan, vill och vågar inta. En del författare eller konstnärer behöver skyddad identitet, andra deltar mer offentligt. Under 2020 fanns det 19 fristadsförfattare och konstnärer på plats i landet. Som en del av Statens kulturråds främjandeuppdrag för fristadssystemet har ca 1,9 miljoner kronor delats ut i projektbidrag för insatser som syftar till att främja fristadskonstnärers publika arbete. Det är viktigt för att de som flyr ska ha ett sammanhang att verka i, och det är också viktigt att de som åtnjuter skydd kan få fortsätta göra sin röst hörd gentemot de hemländer de flytt ifrån. Sverige är i dag det land med flest fristäder anslutna till nätverket. Men vi kan inte låta oss nöjas. Mer behöver göras här och nu för att stötta det fria ordet internationellt. Därför bör det tillföras mer pengar till fristadssystemet och antalet fristäder och fristadsplatser i Sverige bör ökas. På så sätt kan fler hotade journalister, konstnärer och författare verka fritt.

Särskilda yttranden

1. Kulturens oberoende ställning, punkt 1 (S)

Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Annette Rydell (S) anför:

Principen om armlängds avstånd mellan politik och verksamhet är en central del av svensk förvaltningstradition, inte minst inom kulturpolitikens område. Armlängds avstånd handlar om att upprätthålla avstånd mellan folksuveränitetens politiska prioriteringar och den sak- och yrkeskunskap som finns på de olika offentliga förvaltningsområdena. De som sitter på den politiska makten ska inte ska kunna utnyttja offentliga medel till att påverka människors världsbild och bilda politisk opinion. Det som främst garanterar den demokratiska kultursynen och den förvaltningsmässiga styrningen är självständiga, oberoende och opartiska tjänstemän. Därför måste det till åtgärder som stärker de offentliganställda tjänstemännens arbetssituation, inte minst när dessa drabbas av politikens gränsförskjutningar.

I fackförbundet DIK:s rapport Vi vet ju hur det blev i Sölvesborg beskrivs en samtid av klåfingriga politiker, kunskapsförakt och en hårt polariserande allmänhet. Mer än hälften av de 3 500 svarande offentliganställda har angett att man oroas över att inte kunna utföra sitt arbete utifrån yrkesetiska principer. Rapporten är en hänvisning till flertalet kommunala exempel där överträdelser av principen skett genom exempelvis att i så liten mån som möjligt leva upp till vad bibliotekslagen och museilagen stipulerar, genom polisanmälan av utställningar och genom politiska beslut om att stoppa kulturella evenemang och verksamheter.

Myndigheten för kulturanalys rapport Så fri är konsten föreslog en rad åtgärder som den socialdemokratiskt ledda regeringen genomförde. Men däri finns ytterligare förslag på vad som bör göras för att underlätta arbetet på regional och kommunal nivå. Det handlar om utbildningsinsatser, statliga myndigheters möjligheter att bistå regioner och kommuner i arbetet, hur statens stöd via kultursamverkansmodellen kan främja principen om armlängds avstånd samt en förstärkt politik kring oberoende tjänstemäns roll. Regeringen måste se till att detta arbete fortgår.

2. Konstnärernas villkor, punkt 10 (S)

Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Annette Rydell (S) anför:

Det är vanligt att kulturarbetare kombinerar projektanställningar, egen företagsverksamhet och perioder när de försörjer sig på stipendier, perioder som inte räknas som inkomst i trygghetssystemen. Kulturarbetarnas

fackföreningar och intresseorganisationer har svårt att teckna bra avtal när de förhandlar mot stora internationella företag. Därför har det varit av stor betydelse att det s.k. DSM-direktivet implementerats i svensk rätt för att stärka upphovsrätten för konst- och kulturskapare.

För att öka den sociala och ekonomiska tryggheten infördes Teateralliansen för frilansande skådespelare. Man avlastade arbetslöshetskassan och utvecklade Arbetsförmedlingen. I Teateralliansen får ett antal kvalificerade, frilansande skådespelare en tillsvidareanställning som de tar tjänstledigt från när de har frilansuppdrag. Mellan frilansuppdragen får de tillgång till kompetensutveckling. Alliansidén blev så uppskattad att vi i dag också har Dansalliansen och Musikalliansen. Att utöka antalet platser inom allianserna och gå vidare och bredda dessa till fler kulturområden vore en oerhörd trygghetsskapande insats för konst- och kulturskapare i vårt land. För detta krävs ett politiskt helhetstänk. Många kulturarbetare arbetar t.ex. på obekväma arbetstid och skulle behöva barnomsorg på kvällar, nätter och helger.

Att statliga kulturstipendier blir sjukpenninggrundande anser vi måste bli verklighet. Frilansare på kultur- och medieområdet har idag ett svagt socialt skydds nät. Det beror dels på att de har ojämna och låga inkomster från olika inkomstkällor, dels på att regelsystemet inte är anpassat efter deras särskilda villkor. En person som kombinerar inkomster i företag med inkomster från anställning riskerar att inte kunna tillgodoräkna sig alla dessa inkomster i sin sjukpenning när man blir sjuk. Kulturskapare som i perioder lever på stipendier, kan inte tillgodogöra sig stipendieinkomsterna vid beräkning av sjukpenning. Denna situation kan bli förödande vid sjukdom, särskilt i slutet av eller efter en stipendieperiod. Frågan har länge uppmärksamats och den socialdemokratiska ledda regeringen vidtog under förra mandatperioden initiativ till att utreda frågan.

Utredningen Översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst för ökad trygghet och förutsebarhet kommer att lämna sitt slutbetänkande den 20 juni 2023.

3. Kultur i hela landet, punkt 11 (SD)

Alexander Christiansson (SD), Angelika Bengtsson (SD), Jonas Andersson (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD) anför:

Vid utskottets behandling av motioner om kultur i hela landet har vi försökt få stöd för vår linje som vi ger uttryck för i vår reservation (res. 23).

I andra hand har vi gett stöd för den linje som regeringspartierna (M, KD, L) förespråkar som innebär att invänta resultatet av den pågående översynen av kultursamverkansmodellen och kommande förslag om att utveckla modellen så att den i högre grad kan bidra till kultur i hela landet.

Om vårt förslag till ställningstagande i frågan om kultur i hela landet (res. 23) avslås i den förberedande omröstningen i kammaren avser vi därför att i huvudomröstningen stödja det alternativ som föreslås av företrädarna för

regeringspartierna (M, KD, L), dvs. att riksdagen ska avslå de under punkt 11 aktuella motionsyrkandena.

4. Kungliga Operans byggnad, punkt 14 (MP)

Amanda Lind (MP) anför:

Frågan om renovering och utbyggnad av Kungliga Operans lokaler har utretts i många år av flera regeringar och har blivit alltmer akut. Det är bra att regeringen agerar i frågan men jag är orolig för att det uppdrag som nu getts till Statens fastighetsverk, att återkomma med ett förnyat underlag, är för snävt och inriktat enbart på att hantera de akuta behoven med en mindre omfattande renovering av lokalerna. Det finns en överhängande risk att det innebär en begränsning av Kungliga Operans verksamhet och utveckling, vilket vore beklagligt.

Den lösning som processats fram under lång tid, Ny Opera i Operan (NOiO), innebär att Operan kan få en modern byggnad för en modern opera- och dansverksamhet med god arbetsmiljö för de anställda, samtidigt som de kulturvärden som finns i den befintliga byggnaden bevaras. Miljöpartiet förordade i sin budgetmotion för 2023 att nödvändiga steg tas så att Statens fastighetsverk kan påbörja renovering och ombyggnad av Kungliga Operan snarast. Nu inväntar jag det nya underlaget från Statens fastighetsverk och besked om hur regeringen avser att gå vidare i frågan, men vill poängtera att det bör finnas ett stort mått av långsiktighet i beslutet och att behoven för en modern opera- och dansverksamhet tas i noggrant beaktande.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:165 av Tomas Eneroth (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fortsatta satsningar på blåsmusik och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka principen om fri kultur och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:472 av Mattias Jonsson och Dzenan Cisija (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tryggheten bör stärkas för konstnärer och kulturarbetare och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:486 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över bibliotekens förutsättningar att finansiera utlåning av digitala böcker och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja ett brett och fritt kulturliv där nya digitala kulturella uttryck och mångkultur verkar sida vid sida med traditionella kulturformer och där kulturella och kreativa näringar har goda förutsättningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa kvarvarande effekter av coronapandemin på kulturlivet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge fler tillgång till kulturlivet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla kultursamverkansmodellen och inrätta ett nationellt kulturhuvudstadsår och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka det kulturella utbytet med övriga världen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konstnärlig frihet och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att ompröva kulturstöd för att minska politikens styrning mot ett specifikt utbud av kultur och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer decentraliserad kulturpolitik och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det juridiska skyddet för en fri kultur och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja den kulturella infrastrukturen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre och mer rättvisa villkor för det fria kulturlivet och de kulturella och kreativa näringarna och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för de nationella kulturinstitutionerna att sprida sin verksamhet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:971 av Runar Filper m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda den nationella biblioteksstrategins förslag om stärkta nationella digitala bibliotekstjänster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge berörda aktörer och institutioner i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för hur biblioteken ska värnas som studiemiljö och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn och revidering av bibliotekslagen i syfte att stärka svenska språkets ställning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:979 av Runar Filper m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara, levandegöra och samla kunskap om utlandssvenskarnas dialekter och kulturer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att utreda möjligheterna att göra Folkmusikens hus i Dalarna till ett nationellt folkmusikcentrum och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:980 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kultur och natur på recept och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:988 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till åtgärder för att säkra sydsamiskans fortlevnad och förvaltning samt höja språkets status och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att tillsammans med övriga nordiska länder med samisk befolkning inrätta ett gemensamt samiskt språkcentrum och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda långsiktiga språkrevitaliseringar för de nationella minoritetsspråken och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:993 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Riksteatern bör få möjlighet att utveckla sin verksamhet i linje med det som anförs i motionen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om frilansares arbetsvillkor och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur incitamentsstrukturerna kan förbättras för att öka icke-offentliga aktörers deltagande i finansieringen av kulturlivet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1169 av Per-Arne Håkansson och Rose-Marie Carlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för Skånes Dansteater att verka som nationell institution inom danskonsten och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1214 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att i nära samarbete med Sametinget och det samiska samhället ta fram ett förslag till samisk språklag och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över ett möjligt samarbete mellan de nordiska biblioteken för att det ska bli möjligt att låna böcker från andra nordiska länder på olika samiska språk och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att inrätta en nationalscen för Sápmi och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1226 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att lösa bibliotekens problem med de höga kostnaderna för e-böckerna och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om hur Sverige kan få ett digitalt nationalbibliotek där det litterära arvet görs tillgängligt för alla och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över litteraturstödet och möjligheten att övergå från ett efterhandsstöd till ett förhandsstöd och vilka möjliga utfall det skulle ge och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inga folkbibliotek ska drivas av vinstdrivande företag och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda förutsättningarna för att låta fler nationella samarbetsorganisationer fördela bidrag till sina lokala medlemsorganisationer i enlighet med den modell som i dag tillämpas för idrott och friluftsliv och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1232 av Maj Karlsson m.fl. (V):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på funktionshindersperspektiv ska ställas på all offentligt finansierad kultur och idrott och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1326 av Carita Boulwén (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att alla barn ska få lära sig teckenspråk i tidig ålder och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1366 av Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (båda KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör inrätta ett svenskt kulturcenter i Jerusalem och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillföra mer pengar till fristadssystemet för att kunna öka antalet fristäder och fristadsplatser i Sverige för att fler journalister, konstnärer och författare ska kunna verka fritt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1474 av Amanda Lind m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en permanent finansiering av minoritetsspråkens språkcentrum efter 2024 och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en långsiktig finansiering av resursbibliotek för de nationella minoriteterna och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1614 av Martin Ådahl (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla Dalhalla till en nationell sommarscen för Kungliga Operan för att därmed stimulera spridning av operakonsten såväl geografiskt som befolkningsmässigt och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för de nationella kulturinstitutionerna att sprida sin verksamhet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge fler tillgång till kulturlivet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1881 av Malin Björk m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa långsiktig finansiering av inrättade språkcentrum för minoritetsspråken och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1955 av Runar Filper m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om balansen mellan ett levande språk och vikten av enhetlig kommunikation över hela befolkningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för språkenhetlighet bland befolkningen och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig förvaltning ska prioritera ett adekvat och rikt språk framför enkelhet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga ändringar i språklagen så att även punktskriften omfattas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur det svenska språkets särart kan bevaras genom att hämta inspiration från den isländska språkmodellen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1983 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ulrika Heindorff (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att länder och språk på bibliotek ska vara sökbara under den begynnelsebokstav som anger landet och språket och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kultursamverkansmodellen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Kungliga Operan och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna de svenska folkbiblioteken och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bibliotekariers anmälningsplikt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om litteratur och läsande och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättandet av kulturkanoner och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bildkonst, arkitektur och design och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2098 av Amanda Lind m.fl. (MP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsningar på språk och kultur och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra särskilda satsningar på kulturens internationalisering och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga kulturinstitutioner ska verka för kultur i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det statliga anslaget till regionala kulturverksamheter ska öka och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konstnärlig frihet och principen om armlängds avstånd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka principen om armlängds avstånd i bibliotekslagen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka stipendier för konstnärer och stöd till det fria kulturlivet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av stödfunktioner inom Försäkringskassan och Skatteverket för konstnärer och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler trygga anställningar och mer kultur i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och utöka systemet med allianser och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta uppmärksamma hot och hat mot konstnärer och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa verksamhetsstöd till kollektiva konstnärsverkstäder och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda livemusikens och den fria kulturens förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för att stärka bild- och formområdet och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny kulturpolitisk utredning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra fler läsfrämjande insatser och tillkännager detta för regeringen.